

การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

นางพัชรากร สุภาพ

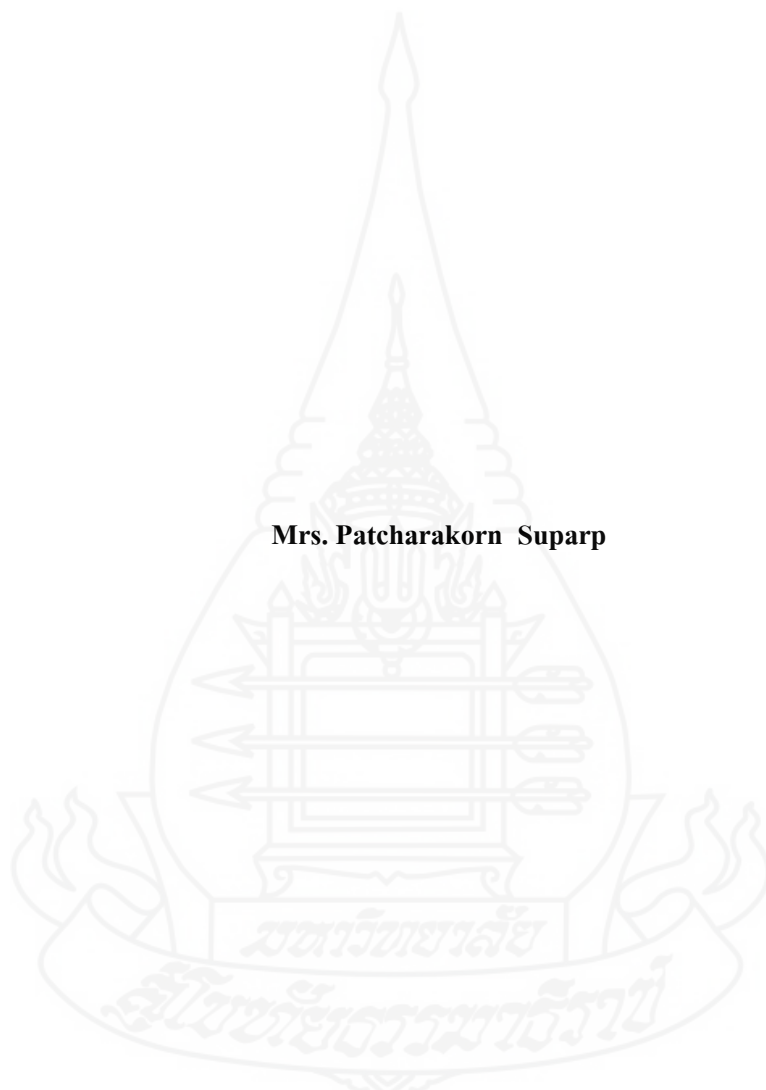

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2561

Development of Academic Librarians' User Education Competency Framework

Mrs. Patcharakorn Suparp

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts in Information Science

School of Liberal Arts

Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
ชื่อและนามสกุล นางพัชรากร สุภาพ
แขนงวิชา สารสนเทศศาสตร์
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2560

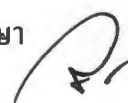
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ผู้วิจัย นางพัชรากร สุภาพ รหัสนักศึกษา 2551000082 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(สารสนเทศศาสตร์) **อาจารย์ที่ปรึกษา (1)** ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์
(2) รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว **ปีการศึกษา** 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเอกสารและการสำรวจ แหล่งข้อมูลประกอบด้วย เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2551 - 2561 จำนวน 108 รายการ ผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงกลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ครอบคลุม 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการพัฒนาความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ และด้านการสอน/การฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยระดับมาก แต่ละด้านมีรายการสมรรถนะย่อยรวมทั้งหมด 28 รายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 10 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การมีจิตบริการ การมีมนุษยสัมพันธ์ การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้ การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ การใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงและการสืบค้นสารสนเทศ การสื่อสารและการนำเสนอ การใช้ภาษาไทย ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การตัดสินใจ และการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา

คำสำคัญ การให้การศึกษาผู้ใช้ สมรรถนะ บรรณารักษ์ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

Thesis title: Development of Academic Librarians' User Education Competency Framework

Researcher: Mrs. Patcharakorn Suparp; **ID:** 2551000082;

Degree: Master of Arts (Information Science);

Thesis advisors: (1) Dr.Chutima Saccanand, Professor; (2) Dr.Jantima Kheokao, Associate Professor; **Academic year:** 2018

Abstract

The objective of this research was to develop an academic librarians' user education competency framework.

This mixed-method research comprising documentary research and survey research. The main data source consisted of 108 documents in both the Thai and English languages, published between 2008-2018 and two groups of key informants. The first group consisted of 20 experts on humanities and social sciences, and science and technology, and the second group of 51 academic directors, faculty members, librarians, and students. The research instruments were a note-taking form, an interview form, and a questionnaire. Qualitative data were analyzed by content analysis, while quantitative data were statistically analyzed by using percentage, mean, and standard deviation.

Research findings indicated that the competency framework of academic librarians' user education was composed of three dimensions which were ranked based on their rating means. The highest average means being collaborative development, followed by services and activities to support user education, and the teaching/training with the high average means. All three dimensions were composed of 28 items. Ten items received the highest average means, which were ranked based on their rating means as follows: service minded, human relations, knowledge seeking and pursuit of knowledge, morality and code of ethics, the use of technology to access and retrieve information, communication and presentation, Thai language usage, responsibility to oneself and others, decision making, and critical thinking and problem solving.

Keywords: User education, Competency, Academic librarians, Academic libraries

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักศึกษาทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายขอขอบคุณ พ่อ แม่ และครอบครัวอันเป็นที่รักที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

พัชรกร สุภาพ

ตุลาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การให้การศึกษาผู้ใช้	6
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการให้การศึกษาผู้ใช้	14
บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้	15
สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
แหล่งข้อมูลการวิจัย	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
การนำเสนอข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้.....	39
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ จากการสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	54
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้.....	56
ตอนที่ 4 ผลการพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้.....	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	66
วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผลการวิจัย.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	90
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	91
ข เครื่องมือสำหรับการวิจัย.....	100
ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ.....	110
ประวัติผู้วิจัย.....	113

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 1 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำแนกตามประเภท ของสถาบันอุดมศึกษา.....	35
ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา.....	36
ตารางที่ 4.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้.....	40
ตารางที่ 4.2 ร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้.....	54
ตารางที่ 4.3 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
ตารางที่ 4.4 สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษา ผู้ใช้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา.....	58
ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา ต่อสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ด้านการพัฒนาความร่วมมือ.....	58
ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา ต่อสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการบริการ และกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้.....	60
ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาต่อสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการสอน/การฝึกอบรม.....	61
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์และนักศึกษาต่อสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้.....	62

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 3.1 แผนภูมิกระบวนการวิจัย.....	33

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอันเป็นผลจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้รูปแบบเรียนรู้ตลอดจนวิธีการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนไป จากเดิมที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ (ACRL, 2010; Nitecki, & Davis, 2017) สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตและพัฒนากำลังคน สร้างงานวิจัยและนวัตกรรมขั้นสูง สร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสากล (Belsky, 2019) ผู้เรียนจึงต้องรู้วิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Oakley & Sejnowski, 2018) การเรียนรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งวิชาการและการเรียนรู้แบบออนไลน์มีบทบาทมากขึ้น

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัยขั้นสูง สนับสนุนพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (ACRL, 2010; Folorunso, & Njoku, 2016) ห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งในพันธกิจด้านการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งจะช่วยให้สามารถค้นหา เข้าถึง และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จทางวิชาการ การวิจัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ACRL, 2018) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานงาน สนับสนุน ส่งเสริม และบริการการเรียนการสอนและการวิจัย (Folorunso, & Njoku, 2016) โดยการจัดเตรียมทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของผู้สอน พัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้นสารสนเทศ การให้คำปรึกษาเชิงลึกในการค้นคว้าวิจัยแก่ผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการสอนและเป็นทีมสอน การมีส่วนร่วมในการวิจัยกับอาจารย์ผู้สอน (ศุภรชตรา แสนวา, 2557)

การให้การศึกษาผู้ใช้ (user education) เป็นบทบาทการสนับสนุนการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (Liu, Lo, & Itsumura, 2016)

การให้การศึกษาผู้ใช้ มีพัฒนาการจากการสอนการใช้ห้องสมุดไปสู่การสอนการรู้สารสนเทศตามสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดอันเนื่องจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

การให้การศึกษาผู้ใช้มีความสำคัญทั้งต่อผู้ใช้และห้องสมุด เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน ช่วยให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้มากขึ้น (Chen, 2018) สามารถเพิ่มทักษะการทำวิจัย สนับสนุนการทำวิจัย และวัฒนธรรมการทำวิจัยของมหาวิทยาลัย (Punchihewa, Kiriella, Kumara & Kodikara, 2018) อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การสร้างทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด และมีส่วนปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ทำให้กลายเป็นผู้ใช้ประจำ และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (Idoniboye-Obu, 2017) การให้การศึกษาผู้ใช้มีวิธีการที่หลากหลายทั้งแบบเป็นกลุ่มและแบบเดี่ยวตามความเหมาะสมและสถานการณ์ ทั้งรูปแบบเผชิญหน้า และแบบออนไลน์ (ALA, 2019)

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัย ของสถาบันอุดมศึกษา บรรณารักษ์สนับสนุนความต้องการด้านการสอนและการวิจัย โดยมีการศึกษาวิจัยบทบาทของบรรณารักษ์อย่างต่อเนื่อง พบว่าการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการสอนที่เน้นการเรียนการสอนออนไลน์ และการเน้นที่การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้บทบาทของบรรณารักษ์เปลี่ยนไป (ACRL, 2010 ; Gabbay, & Shoham, 2019 ; Sacchanand, 2009 ; Walter, 2008 ; Wheeler, 2015) การให้การศึกษาผู้ใช้ เป็นงานที่ทำทนาย (Wheeler, 2015) บรรณารักษ์ต้องปรับเปลี่ยนบทบาท ความรู้และความสามารถให้ทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะบทบาทและสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ อันจะช่วยส่งเสริมความสำคัญ บทบาทและสถานภาพของบรรณารักษ์และวิชาชีพในชุมชน สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Benjes-Small, & Miller, 2017 ; Loesch, 2010 ; Nitecki, & Davis, 2017)

สมรรถนะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาบุคคลและองค์กรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง สมรรถนะของบรรณารักษ์ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง สมาคม องค์กรทางวิชาชีพทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ รวมทั้งนักวิชาการ นักวิจัย ได้ศึกษาค้นคว้า และประกาศใช้สมรรถนะของบรรณารักษ์ โดยรวมและสมรรถนะเฉพาะงาน จากความสำคัญของการให้การศึกษาผู้ใช้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยการพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ในประเทศไทย ผู้วิจัยในฐานะบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จึงมีความสนใจพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ โดยผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและ

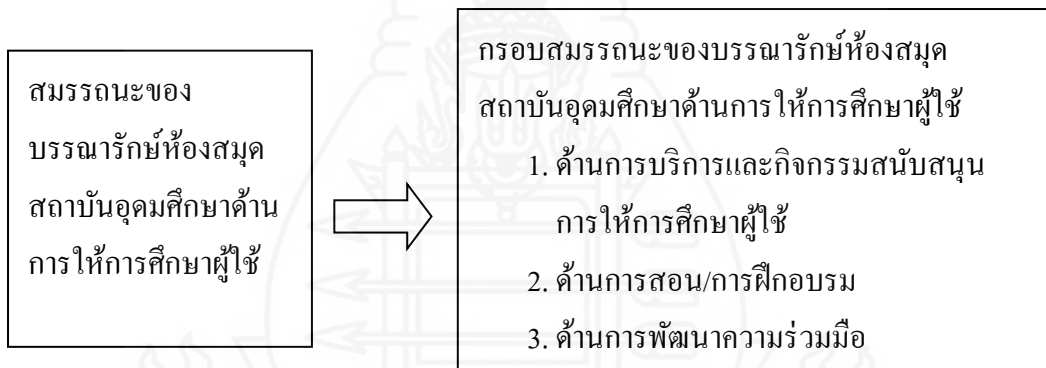
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การวางแผน และพัฒนาบรรณารักษ์ให้มีสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ตามกรอบที่พัฒนาขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ นำมากำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูลและประชากร

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 108 รายการ ที่ได้จากการสืบค้นตามแนวทางที่กำหนด

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำนวน 51 คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐบาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน และครอบคลุมทุกสาขาวิชา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กรอบสมรรถนะ หมายถึง รายการสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

5.2 สมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ หมายถึง สมรรถนะของบรรณารักษ์ ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ ด้านการสอน/การฝึกอบรม และด้านการพัฒนาความร่วมมือ

5.3 สมรรถนะด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ หมายถึง รายการสมรรถนะของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้ การวิเคราะห์คำถาม การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์/สนทนา และรายการสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ ได้แก่ การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต และการให้คำปรึกษาและแนะแนว

5.4 สมรรถนะด้านการสอน/การฝึกอบรม หมายถึง รายการสมรรถนะของบรรณารักษ์เกี่ยวกับการจัดการสอน/การฝึกอบรม ได้แก่ การออกแบบการสอน/การฝึกอบรม การใช้เทคนิคการสอน/การฝึกอบรม การผลิตและใช้สื่อการสอน/การฝึกอบรม และรายการความรู้ สมรรถนะและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การสื่อสารและการนำเสนอ การใช้ภาษาไทย การใช้ภาษาอังกฤษ การรู้หลักสูตรการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การทำวิจัย และการประชาสัมพันธ์

5.5 สมรรถนะด้านการพัฒนาความร่วมมือ หมายถึง รายการสมรรถนะของบรรณารักษ์ในการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การประสานงาน การสร้างเครือข่าย และการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ การมีภาวะผู้นำ การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีจิตบริการ การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้ การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้กรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ อันจะนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาบรรณารักษ์ ดังนี้

1. บรรณารักษ์ใช้กรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวทางพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ
2. ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ วางแผน และพัฒนาบรรณารักษ์ให้มีสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
3. สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ใช้กรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาสมรรถนะบรรณารักษ์
4. สมาคมและองค์กรวิชาชีพรวมทั้งเครือข่ายบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา นำกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการกำหนด มาตรฐานและแนวปฏิบัติในการพัฒนาบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ และการจัดกิจกรรมหรือจัดหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ และนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การให้การศึกษาผู้ใช้
2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการให้การศึกษาผู้ใช้
3. บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
4. สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การให้การศึกษาผู้ใช้

การให้การศึกษาผู้ใช้ มีแนวคิด ความสำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยมีวิธีการ เนื้อหา และการประเมิน ดังนี้

1.1 แนวคิดของการให้การศึกษาผู้ใช้

การให้การศึกษาผู้ใช้ (user education) เป็นบริการและกิจกรรมที่สำคัญของห้องสมุด เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการต่างๆ ของห้องสมุดได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Punchihewa, Kiriella, Kumara & Kodikara, 2018 ; Abah, Chorun, & Mbatsoron, 2016) การให้การศึกษาผู้ใช้มีพัฒนาการจากการสอนการใช้ห้องสมุดไปสู่การสอนการรู้สารสนเทศตามสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดอันเนื่องจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ การให้การศึกษาผู้ใช้ในระยะแรกเน้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบสิ่งพิมพ์และการที่ผู้ใช้มาใช้บริการที่ห้องสมุด ต่อมามุ่งใช้สื่อดิจิทัล และบริการออนไลน์ผ่านเครือข่าย การให้การศึกษาผู้ใช้มีวิธีการที่หลากหลายทั้งแบบเป็นกลุ่มและแบบเดี่ยวตามความเหมาะสมและสถานการณ์ เช่น การแนะนำ การปฐมนิเทศ การสอน/การฝึกอบรม เป็นต้น เนื้อหาครอบคลุมความจำเป็นและความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้หลักของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย (Kumar & Phil, 2009 ; Manuwa, Agboola, Aduku, 2018) โดยผู้ใช้แต่ละกลุ่มมี

ความต้องการสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่างกัน (Aderibigbe & Ajiboye, 2013 ; Bhatti, 2010 ; Borgohain, & Neog, 2015 ; Idoniboye-Obu, 2017 ; Julien, 2018 ; Ullah and Ameen, 2014) การให้การศึกษาผู้ใช้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาผู้ใช้ให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ เข้าถึง ค้นคืน และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อช่วยให้ผู้ใช้มีทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้

1.2 ความสำคัญของการให้การศึกษาผู้ใช้

การให้การศึกษาผู้ใช้มีความสำคัญทั้งต่อผู้ใช้และห้องสมุด เนื่องจากการศึกษาในยุคดิจิทัลเน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ดังนั้นการให้การศึกษาผู้ใช้จึงมีความสำคัญ ทำให้ผู้ใช้รู้จักความแตกต่างของทรัพยากรสารสนเทศประเภท และรูปแบบต่างๆ และวิธีการเข้าถึงสารสนเทศได้ด้วยตนเอง (Hamid & Ahmad, 2016 ; Idoniboye-Obu, 2017 ; Moyane, Dube, & Hoskins, 2015 ; Kumar & Phil, 2009 ; สุมาลี วาทิหวน อริย์ ชื่นวัฒนา และ พวา พันธุ์เมฆา, 2556)

การให้การศึกษาผู้ใช้ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น (Gaha, Hinnefeld & Pellegrino, 2018 ; Punchihewa, Kiriella, Kumara & Kodikara, 2018 ; Rinto & Cogbill-Seiders, 2015 ; Uwakwe, 2016) รินโตและค็อกบิล-ไซเดอร์ส (Rinto & Cogbill-Seiders, 2015) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาวิชา ENG 102 กลุ่มที่ได้รับการให้การศึกษาผู้ใช้กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการให้การศึกษาผู้ใช้ พบว่า นักศึกษากลุ่มที่ผ่านการให้การศึกษาผู้ใช้ มีผลการเรียนดีกว่ากลุ่มนักศึกษาที่ไม่ผ่านการให้การศึกษาผู้ใช้ ในเรื่องการอ้างอิงบรรณานุกรมงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งนักศึกษายังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในระดับสูงขึ้น หรือประกอบอาชีพของตนเอง เนื่องจากมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ตลอดชีวิตและใช้สารสนเทศอย่างมีความรับผิดชอบ (Aderibigbe & Ajiboye, 2013; Hamid & Ahmad, 2016 ; Idoniboye-Obu, 2017 ; Liu, Lo & Itsumura, 2016)

การให้การศึกษาผู้ใช้ช่วยให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาลำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้มากขึ้นจากความร่วมมือระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือคณาจารย์กับบรรณารักษ์ (Chen, 2018) สามารถเพิ่มทักษะการทำวิจัย สนับสนุนการทำวิจัย และวัฒนธรรมการทำวิจัยของมหาวิทยาลัย (Punchihewa, Kiriella, Kumara & Kodikara, 2018) การให้การศึกษาผู้ใช้สามารถลดพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศจากกูเกิล โดยเปลี่ยนมาใช้ฐานข้อมูลวิชาการที่ห้องสมุดบอกรับ ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างคุ้มค่า (Boger, Dybvik, Eng & Norheim, 2016 ; Moyane, Dube, & Hoskins, 2015) อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

การสร้างทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด และการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ทำให้กลายเป็นผู้ใช้ประจำ และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (Idoniboye-Obu, 2017)

1.3 วิธีให้การศึกษาคู่ใช้

การให้การศึกษาคู่ใช้มีวิธีการที่หลากหลาย บางวิธีเหมาะกับการสอนเป็นกลุ่ม บางวิธีเหมาะกับการสอนแบบเดี่ยว จึงควรพิจารณาตามความเหมาะสมและสถานการณ์ (Aderibigbe & Ajiboye, 2013 ; Borgohain, & Neog, 2015) ดังนี้

1.3.1 การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (individual instruction at the reference desk) หรือบริการอ้างอิง (reference service) เป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาคู่ใช้ ผ่านงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ซึ่งปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการให้บริการ เช่น บริการอ้างอิงเสมือน การบริการให้คำปรึกษาผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail reference) การพูดคุยผ่านห้องสนทนา (chat reference) เป็นต้น

การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ยังรวมถึงบริการที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1) บริการให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ (Chen, 2018 ; Omeluzor, 2017) โดยการแนะนำแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการทบทวนวรรณกรรม การสืบค้นสารสนเทศ การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม เช่น สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) มีบริการคลีนิกวิทยานิพนธ์ เพื่อให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ และบริการการใช้เครื่องมือทางสถิติ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีคลีนิกสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัย มีบริการแนะนำการทำผลงานทางวิชาการ การเขียนบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง ตลอดจนชี้แหล่งวารสารในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

2) การสนับสนุนการทำวิจัยในมหาวิทยาลัย (Nitecki & Davis, 2017) เช่น แนะนำวิธีการสืบค้นงานวิจัย การใช้ฐานข้อมูลงานวิจัย การเข้าถึงแหล่งข้อมูลวิจัย แนะนำข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนทบทวนวรรณกรรม การอ้างอิงและบรรณานุกรมงานวิจัย การให้คำปรึกษาในเรื่องแหล่งทุน การแนะนำการเขียนโครงการวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัย เป็นต้น (กาญจนา จันทร์สิงห์ ชุติมา สัจจามันท์ และจันทิมา เขียวแก้ว, 2560 ; วรรณยา เฉลยปราชญ์, 2557)

1.3.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุน เป็นกิจกรรมในงานบริการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการให้การศึกษาคู่ใช้ ได้แก่

1) การปฐมนิเทศ (library orientation) การปฐมนิเทศมักเริ่มต้นด้วยการบรรยาย และการนำชมส่วนต่างๆ ของห้องสมุด (Hamid, & Ahmad, 2016 ; Borgohain, & Neog, 2015) การปฐมนิเทศถูกจัดขึ้นสำหรับนักศึกษาใหม่โดยเฉพาะ ส่วนผู้ใช้อื่นๆ อาจได้รับการพิจารณาตามคำ

ขอ ดังนั้นบรรณารักษ์จึงมุ่งสร้างความประทับใจแก่นักศึกษาเพื่อให้มีความต้องการมาใช้บริการ มีความมั่นใจและกล้าขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ (Aderibigbe & Ajiboye, 2013) นักศึกษาส่วนใหญ่เต็มใจเข้าร่วมการปฐมนิเทศเนื่องจากได้รับประโยชน์ เกิดการส่งผ่านความรู้ ได้พัฒนาทักษะการสืบค้นสารสนเทศ (Bem-Bura, 2015) ทั้งนี้ จำนวนผู้เข้าร่วมการปฐมนิเทศและเวลา เป็นสิ่งสำคัญ ควรมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป จะทำให้ผู้เข้าร่วมการปฐมนิเทศไม่เกิดความเบื่อหน่าย (Gbuushi & Ubwa, 2018; Wickramanayake, 2015)

การปฐมนิเทศรูปแบบใหม่คือการเล่นเกม (gaming) ให้ผู้ใช้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้โดยการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาด้วยความสนุกสนาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นิยมมากขึ้น เพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ (Salisbury, Rossiter, & Ung, 2018)

2) *การนำชมห้องสมุด* เป็นการนำชมส่วนงานและจุดบริการต่างๆ ภายในห้องสมุด เช่น จุดบริการงานวิจัยและบริการอ้างอิง หนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ จุดบริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (Aderibigbe & Ajiboye, 2013) สามารถทำได้ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล (เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง, 2557) อาจจัดนักศึกษากลุ่มละ 20-30 คน หากมีจำนวนมากนิยมแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพราะถ้ามีจำนวนมากเกินไป อาจเกิดปัญหาที่ผู้นำชมดูแลไม่ทั่วถึง ผู้นำชมควรมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับห้องสมุดและบริการสารสนเทศ สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ผู้ชมควรรู้ ตลอดจนตอบข้อซักถามได้ (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556) การนำชมห้องสมุดยังรวมถึงห้องสมุดเสมือนผ่านเครือข่ายออนไลน์ด้วย

3) *การจัดนิทรรศการ* การจัดนิทรรศการเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้การศึกษาผู้ใช้ในลักษณะการจัดนิทรรศการถาวร นิทรรศการหมุนเวียน และนิทรรศการออนไลน์ เช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดทำนิทรรศการส่งเสริมการใช้สารสนเทศอาเซียน เป็นต้น (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2561)

1.3.3 การสอน/การฝึกอบรมผ่านสื่อ

การให้การศึกษาผู้ใช้โดยวิธีการสอน/การฝึกอบรม สามารถทำได้ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นทางเลือกแก่ผู้ใช้และเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ (Borgohain & Neog, 2015 ; Moyane, Dube & Hoskins, 2015; Wickramanayake, 2015) ดังนี้

1) *บทเรียนออนไลน์* (online/web-based tutorials) บทเรียนออนไลน์ เป็นรูปแบบการให้การศึกษาผู้ใช้ที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาช่วยทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้สะดวกรวดเร็ว ด้วยตนเอง การสอนออนไลน์ได้รับการจัดอันดับว่า

มีความสำคัญ (Dixton-Thomas, 2012) โดยมีการใช้คำที่หลากหลาย เช่น การสอนผ่านเว็บไซต์ (web tutorial instruction), การสอนทางออนไลน์ (online instruction), แบบฝึกหัดออนไลน์/บนเว็บ (online/web-based tutorials) นอกจากนี้ยังมี บทเรียนออนไลน์ระบบเปิด หรือ มุคส์ (Massive Open Online Course-MOOC หรือ MOOCs) ซึ่งเป็นการศึกษาระบบเปิดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจจากทั่วโลกสมัครเรียนรายวิชาที่สนใจได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย (Thai MOOC, 2560)

2) **สื่อสังคมออนไลน์** เป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในปัจจุบัน เนื่องจากผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นประจำทุกวัน (ศตพล ษครกุล และกันยารัตน์ เควียเช่น, 2557) สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดได้แก่ เฟสบุ๊ก (Facebook) และ ไลน์ (Line) ทำให้การให้คำปรึกษามีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสร้างความเป็นกันเองให้กับผู้ใช้ (กิตติยา สุทธิประภา วราภรณ์ พนมศิริ ศิวะนัท ศรีสุนทร, 2562) ซึ่งผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องสมุด สามารถแบ่งปันเรื่องราว หรือข้อมูล ตลอดจนสามารถร่วมกันอภิปรายแสดงข้อคิดเห็น หรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบรรณารักษ์กับผู้ใช้ (เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง, 2556 ; อลิษา สรเดช, 2560) นอกจากนี้ยังมี สื่ออื่นๆ เช่น Library Blog, Text messaging, emailing, Radio broadcasting, Video conferencing ทั้งนี้พบว่า ผู้ใช้ยังไม่ทราบว่าเทคโนโลยีที่ช่วยให้เข้าถึงบริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ในการแนะนำผู้ใช้ให้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ ได้เต็มที่ (Omeluzor, 2017)

3) **สื่อสิ่งพิมพ์** สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อดั้งเดิมที่นิยมนำมาใช้ในการให้การศึกษา ผู้ใช้ เช่น ป้ายประกาศและโปสเตอร์ เป็นสื่อที่มีความเด่นและสะดุดตา จัดทำด้วยสี สันสวยงาม มีภาพและตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย แผ่นพับ เป็นสื่อที่ห้องสมุดจำนวนมากใช้ในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและการให้การศึกษาผู้ใช้เนื่องจากผลิตได้ง่าย และสามารถนำเสนอข้อมูล รวมถึงภาพประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ใช่มากขึ้น จุลสาร และคู่มือ เป็นต้น

4) **สื่อโซเชียลมีเดีย** เป็นสื่อที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในห้องสมุด ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการให้การศึกษาผู้ใช้ แต่เมื่อมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เกิดมีการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง ทำให้สื่อโซเชียลมีเดียถูกแทนที่ด้วยสื่อออนไลน์ (Wickramanayake, 2015) อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการให้การศึกษาผู้ใช้ เช่น ซีดี ดีวีดี เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ มัลติมีเดีย (เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง, 2557; ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556)

1.4 เนื้อหาในการให้การศึกษาผู้ใช้

การให้การศึกษาผู้ใช้มีเนื้อหาครอบคลุมความจำเป็นและความต้องการของผู้ใช้ (Julien, Gross, and Latham, 2018 ; Singh, 2010 ; Ullah and Ameen, 2014) ดังนี้ 1) ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด โดยเฉพาะทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-journals, e-books, e-theses, e-research reports ฐานข้อมูลออนไลน์ ทรัพยากรสารสนเทศของสถาบัน ฐานข้อมูลเฉพาะสาขาวิชา เป็นต้น 2) วิธีการสืบค้นสารสนเทศ การสืบค้นโดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น ตรรกบูลีน (Boolean logic) โดยใช้ตัวเชื่อม AND OR NOT 3) บริการพื้นฐานของห้องสมุด เช่น การยืม-คืน ทรัพยากรสารสนเทศ 4) การสืบค้นจาก Catalog/OPAC 5) การจัดการสารสนเทศเพื่อบริการ 6) เครื่องมือในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ เช่น แคตตาล็อก ดัชนีและฐานข้อมูลบรรณานุกรม 7) การเลือกและประเมินสารสนเทศ 8) จริยธรรมในการใช้สารสนเทศ และเครื่องมือในการตรวจสอบการทำซ้ำ เช่น โปรแกรม Turnitin 9) การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม (Citation of information and referencing style) การใช้ซอฟต์แวร์ในการจัดการรายการอ้างอิง เช่น EndNote เป็นต้น 10) ระเบียบวิธีวิจัย โดยจัดเนื้อหาให้เหมาะสมตามกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้หลักของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้แก่นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย (Kumar & Phil, 2009; Manuwa, Agboola, Aduku, 2018) ผู้ใช้แต่ละกลุ่มมีความต้องการสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้วยวัตถุประสงค์ต่างกัน ในเวลาที่ต่างกัน ซึ่งห้องสมุดให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ใช้เป็นสำคัญ ดังนั้นจึงควรจัดให้การศึกษาอย่างเหมาะสม และสามารถจัดเป็นกลุ่ม (Idoniboye-Obu, 2017; Bhatti, 2010) ดังนี้

นักศึกษาใหม่ เป็นกลุ่มนักศึกษาที่เน้นการแนะนำข้อมูลทั่วไปและลักษณะทางกายภาพห้องสมุด รวมถึงการใช้รายการสืบค้น แหล่งสารสนเทศอ้างอิง เป็นต้น ส่วนนักศึกษาระดับระดับบัณฑิตศึกษา เป็นกลุ่มที่เน้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และกลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยข้อมูล

อาจารย์ เป็นกลุ่มปฏิบัติงานทางวิชาการ มีภาระหน้าที่ทั้งสอนและทำวิจัย ดังนั้นจึงเน้นการค้นหาวรรณกรรมเฉพาะทาง กลยุทธ์และกลวิธีการสืบค้นสารสนเทศ เป็นต้น

นักวิจัย เป็นกลุ่มที่มีการใช้สารสนเทศมาประกอบการวิจัย ผู้ใช้กลุ่มนี้มักรู้จักแหล่งสารสนเทศ บริการสารสนเทศ และเครื่องมือช่วยค้นคว้าในสาขาวิชาของตน ดังนั้นในการให้การศึกษาผู้ใช้ อาจเพิ่มเติมในเรื่อง การทบทวนวรรณกรรม การแนะนำแหล่งข้อมูลงานวิจัย หลากหลายช่องทาง การใช้ฐานข้อมูลงานวิจัย การสืบค้นและรวบรวมสารสนเทศในเชิงลึก การสังเคราะห์งานวิจัย การคัดเลือกงานวิจัยให้มีความหลากหลาย การคัดกรองงานวิจัยจากแหล่งต่างๆ การอ้างอิงและบรรณานุกรมงานวิจัย เป็นต้น

1.5 การประเมินผลการศึกษาผู้ใช้

การประเมินผลถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการให้การศึกษาผู้ใช้ เป็นความรับผิดชอบในเรื่องคุณภาพ (Kuan-nien & Pei-chun, 2011) ควรดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจในคุณค่าและประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้ที่แท้จริง (Idoniboye-Obu, 2017) นอกจากนี้การประเมินผลการศึกษาผู้ใช้ ยังเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลการดำเนินงานของห้องสมุด (Kuan-nien & Pei-chun, 2011) และเป็นแนวทางกำหนดทิศทางการวางแผน และการทำกลยุทธ์ห้องสมุด (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556)

1.5.1 สิ่งที่ต้องประเมินผล

- 1) เนื้อหา ควรมีความเหมาะสมกับผู้ใช้แต่ละกลุ่มและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม (Moyane, 2015)
- 2) ผู้ให้การศึกษาผู้ใช้ ควรได้รับการประเมินในเรื่อง ความสามารถในการส่งผ่านความรู้สู่ผู้ใช้ ซึ่งบรรณารักษ์ควร ได้รับการอบรมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการนำส่งบริการให้การศึกษาผู้ใช้ และมีทักษะการนำเสนอ และการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร (Idoniboye-Obu, 2017) การใช้สื่อการสอนรวมทั้งบุคลิกภาพของบรรณารักษ์ ควรมีบุคลิกลักษณะที่ดี
- 3) วิธีการนำเสนอ การให้การศึกษาผู้ใช้ต้องใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้ ผสมผสานหลายวิธีโดยวิธีการปฐมนิเทศและการนำชมห้องสมุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา (Idoniboye-Obu, 2017 ; Moyane, 2015)
- 4) ระยะเวลาในการจัด ควรประเมินทั้งช่วงเวลาที่จัดให้การศึกษาผู้ใช้ เช่น ในช่วงสัปดาห์แรกของปีการศึกษาใหม่ควรจัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษาใหม่ ช่วงเวลาในการนำเสนอเหมาะสมกับเนื้อหาที่นำเสนอ และควรจัดในเวลาที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ เนื่องจากหากให้การศึกษาในสิ่งที่ยังไม่ชัดเจนเวลาที่จำเป็น ผู้ใช้มักไม่สนใจเท่าที่ควร (Idoniboye-Obu, 2017)
- 5) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการให้การศึกษาผู้ใช้ควรมีสถานที่และความพร้อมของเครื่องคอมพิวเตอร์สมรรถนะสูง สัญญาณ อินเทอร์เน็ต WI-FI ความเร็วสูงและทั่วถึง (Idoniboye-Obu, 2017)
- 6) ผลการเรียนรู้ของผู้ใช้ เพื่อนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น (Moyane, 2015) โดยประเมินความรู้ที่ได้รับก่อนและหลังการให้การศึกษาผู้ใช้ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนหลังจากจบกิจกรรม เป็นต้น

1.5.2 วิธีการประเมินการบริการหรือกิจกรรมการให้การศึกษาผู้ใช้

วิธีการประเมินการบริการหรือกิจกรรมการให้การศึกษาผู้ใช้มีหลายวิธี อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรืออาจใช้หลายวิธี (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556 ; Idoniboye-Obu, 2017; Julien, 2018) ดังนี้

1) การสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เปิดโอกาสให้เปรียบเทียบทัศนคติของตนในการเรียนรู้กับความคาดหวังของตนเองที่มีต่อกิจกรรม โดยอาจแจกแบบสอบถามหลังการจัดกิจกรรม (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556 ; Idoniboye-Obu, 2017)

2) การสัมภาษณ์ อาจใช้วิธีสุ่มตัวอย่างผู้เรียนแล้วสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การจัดสัมภาษณ์กลุ่ม หรือสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ อาจถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของวิชา ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับ เป็นต้น (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556 ; Idoniboye-Obu, 2017)

3) การประเมินโดยการสังเกตจากการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจสังเกตพฤติกรรมความสนใจระหว่างการจัดกิจกรรม (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556 ; Idoniboye-Obu, 2017)

4) การประเมินโดยการทดสอบ เป็นการที่ใช้แบบทดสอบที่มีมาตรฐานให้ผู้สอบตอบ มักใช้กับการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศ โดยผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน มีการกำหนดจำนวนข้อที่จะผ่านเกณฑ์ เช่น วิชาการรู้สารสนเทศทางออนไลน์ กำหนดว่าผู้เรียนต้องตอบถูกเกินร้อยละ 70 จึงถือว่าผ่าน (Thai MOOC, 2560)

การให้การศึกษาผู้ใช้เป็นบริการและกิจกรรมที่สำคัญของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการ ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การให้การศึกษาผู้ใช้มีความสำคัญทั้งต่อผู้ใช้และห้องสมุด ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำให้มีผลการเรียนดีขึ้น เนื่องจากมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต นำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าในระดับสูงขึ้นไป หรือประกอบอาชีพของตนเอง และใช้สารสนเทศอย่างมีความรับผิดชอบ ช่วยให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้มากขึ้น ความร่วมมือระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือคณาจารย์กับบรรณารักษ์สามารถเพิ่มทักษะการทำวิจัย สนับสนุนการทำวิจัย และวัฒนธรรมการทำวิจัยของมหาวิทยาลัย ลดพฤติกรรม การค้นหาสารสนเทศจากกูเกิล โดยเปลี่ยนมาใช้ฐานข้อมูลวิชาการที่ห้องสมุดบอกรับ ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างคุ้มค่า อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด สร้างทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด และมีส่วนปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ทำให้กลายเป็นผู้ใช้ประจำ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การให้การศึกษาผู้ใช้ในระยะแรกเน้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบ

สิ่งพิมพ์และการที่ผู้ใช้มาใช้บริการที่ห้องสมุด ต่อมาได้มีการพัฒนาจากการสอนการใช้ห้องสมุดสู่ การสอนการรู้สารสนเทศตามสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดอันเนื่องจากการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ การให้การศึกษาผู้ใช้มีวิธีการที่หลากหลายทั้งแบบเป็นกลุ่มและแบบเดี่ยว ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ เช่น การแนะนำ การปฐมนิเทศ การสอน/การฝึกอบรม เป็นต้น เนื้อหาครอบคลุมความจำเป็นและความต้องการของผู้ใช้

2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการให้การศึกษาผู้ใช้

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัยขั้นสูง สนับสนุนพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (ACRL, 2010) การให้การศึกษาผู้ใช้ เป็นส่วนหนึ่งของการ สนับสนุนการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (Liu, Lo, & Itsumura, 2016) ให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Abah, Chorun, & Mbatsoron, 2016 ; Aderibigbe & Ajiboye, 2013 ; Julien, 2018 ; Kumar & Phil, 2009 ; Punchihewa, Khamphon, 2015)

รูปแบบของห้องสมุดจะเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดดิจิทัล หรือห้องสมุดเสมือนที่ไร้ขอบเขต และมีโครงสร้างการบริหารงานแบบราบ มีการกระจายอำนาจ การทำงานแบบ เครื่องข่ายความร่วมมือ โดยมีบริการทางวิชาการ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการอ้างอิง และจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริการ มุ่งเน้นการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา การบริการสารสนเทศมุ่งเน้นสนอง ความต้องการของผู้ใช้ และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก (ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และคาราพร มาตขาว, 2561 ; ปิยสุดา ตันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข, 2554 ; ศุสดี นนทคำจันทร์, 2555 ; Abiodun, 2013) และใช้เทคโนโลยีสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้ โดยเครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมและสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ได้ อย่างสะดวกรวดเร็ว เช่น Facebook, Line, Blog, Wiki, RSS เป็นต้น (อติยา สรเดช และอรนุช เสวตรัตนเสถียร, 2561)

3. บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัย ของสถาบันอุดมศึกษา มีการศึกษาวิจัยบทบาทของบรรณารักษ์มาอย่างต่อเนื่องพบว่าการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการสอนที่เน้นการเรียนการสอนทางออนไลน์ และการเน้นที่การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้บทบาทของบรรณารักษ์เปลี่ยนไป (ACRL, 2010 ; Sacchanand, 2009 ; Walter, 2008 ; Wheeler, 2015)

การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาทางไกล และการเน้นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้บทบาทของบรรณารักษ์เปลี่ยนไป (Wheeler, 2015 ; Sacchanand, 2009) บรรณารักษ์ต้องปรับเปลี่ยนบทบาท ความรู้และความสามารถให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะบทบาทและศักยภาพด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งในฐานะผู้ให้บริการและจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ ผู้สอน/ผู้ฝึกอบรม และผู้พัฒนาความร่วมมือ อันจะช่วยส่งเสริมความสำคัญ บทบาทและสถานภาพของบรรณารักษ์และวิชาชีพในชุมชนบริการ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Benjes-Small, & Miller, 2017 ; Nitecki, & Davis, 2017 ; Loesch, 2010)

บทบาทในการให้การศึกษาผู้ใช้เพื่อสนับสนุนหลักสูตรและการเรียนการสอน (ศุภรชตราแสนวา, 2557 ; RUSA, 2017 ; Scrip Scripps-Hoekstra, & Hamilton, 2016 ; Wheeler, 2015) ดังนี้

3.1 ด้านการให้บริการและจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าหรือบริการอ้างอิง (librarian-as-reference) ถือเป็นบทบาทหน้าที่หลักทางวิชาชีพ ซึ่งบริการสารสนเทศเป็นงานพื้นฐานของห้องสมุด ดังจะเห็นได้จากสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association) ได้กำหนดเกณฑ์สมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับบรรณารักษ์งานบริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ (Professional Competencies for Reference and User Services Librarians-RUSA) เป็นเกณฑ์ที่พัฒนามาจากสมรรถนะหลักบรรณารักษ์ห้องสมุดอเมริกัน งานบริการผู้ใช้และบริการอ้างอิง (ALA's Core Competencies of Librarianship; Section 5. Reference and User Services) (RUSA, 2017)

บรรณารักษ์เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ (Fraser-Amott, 2017 ; Nitecki & Davis, 2017) มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสารสนเทศ (librarian-as-consultant) เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้เรื่องแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรสารสนเทศ เทคนิควิธีในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ บรรณารักษ์จึงทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักวิจัย ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยเบื้องต้นและให้คำปรึกษาในงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย (Liu, Lo, & Isumura, 2016 ; Scripps-Hoekstra & Hamilton, 2016) มีการคาดการณ์บทบาทใหม่ของบรรณารักษ์เพื่อตอบสนอง

ความเปลี่ยนแปลงในแวดวงวิชาการและการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาโดยการเป็นผู้นำและร่วมมือกับอาจารย์ ผู้บริหารและนักศึกษา ในการสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัย (Nitecki & Davis, 2017) รวมทั้ง บรรณารักษ์ได้รับโอกาสให้ทำวิจัยร่วมกับอาจารย์ผู้สอน (Brydges & Clarke, 2015)

3.2 ด้านการสอน/การอบรม

บรรณารักษ์มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการสอน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา รูปแบบการสอนไปสู่การสอนออนไลน์ การเน้นการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้บทบาทด้านสอนของบรรณารักษ์ทวีความสำคัญมากขึ้น (Sacchanand, 2009) ซึ่งสะท้อนผ่านบทความและงานวิจัยในระดับสากล โดยในช่วง ค.ศ. 2015-2016 มีบทความและงานวิจัยเกี่ยวกับการให้การศึกษาผู้ใช้และการรู้สารสนเทศ เพิ่มขึ้นจาก 488 รายการ เป็น 523 รายการ (Reynolds, Willenborg, & McClellan, 2017) และ ค.ศ. 2017 เพิ่มขึ้นเป็น 590 รายการ (Johnson, 2018) โดยมีการใช้คำที่แสดงบทบาทของบรรณารักษ์เป็นภาษาอังกฤษหลายคำ เช่น “teacher-librarian” “educator” “faculty partners” “trainer” เป็นต้น (Wheeler, 2015) รวมทั้งมีการประกาศรับสมัครงานตำแหน่งบรรณารักษ์ด้านการสอนอย่างสม่ำเสมอตลอดช่วง 40 กว่าปีที่ผ่านมา (Sproles & Detmering, 2015)

บรรณารักษ์จำนวนมากในสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สอนนักศึกษาและให้คำแนะนำอาจารย์ในเรื่องการสืบค้นสารสนเทศ การหาข้อมูลประกอบการทำรายงานและการทำวิจัย โดยเฉพาะในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา (Manuell, 2018) บทบาทด้านการสอนถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของบรรณารักษ์ มีความท้าทาย ยกระดับความสามารถของบรรณารักษ์ (Wheeler, 2015) และคงภาพลักษณ์ของการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศและความน่าเชื่อถือแม้เทคโนโลยีจะทำให้บทบาทของบรรณารักษ์เปลี่ยนไปแต่ไม่สามารถลดความสำคัญและความน่าเชื่อถือในตัวบรรณารักษ์ผู้ทรงภูมิ (El-Maamiry & AbidGhauri, 2014)

3.3 ด้านการพัฒนาความร่วมมือ ความสำเร็จของการให้การศึกษาผู้ใช้เกิดจากความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับอาจารย์ผู้สอน (ACRL, 2017 ; ปิยสุดา ตันเลิศ, 2553)

แนวคิดของความร่วมมือเป็นกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรความร่วมมือเป็นส่วนประกอบของความสำเร็จในทุกงาน มีความสำคัญต่อการให้การศึกษาผู้ใช้เป็นการใช้สารสนเทศ ความรู้ ทรัพยากร เครื่องมือต่างๆ และบุคลากรร่วมกัน ซึ่งสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา สังกัดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน สมาคมห้องสมุดวิจัยแห่งแคนาดา และสมาคมงานบริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ ระบุว่าความร่วมมือเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญของบรรณารักษ์ (ACRL, 2011 ; ALA, 2009 ; CARL, 2010 ; RUSA, 2017) ความร่วมมือใน

การให้การศึกษาผู้ใช้สามารถทำได้ ผ่านความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับอาจารย์ผู้สอน และความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์และบรรณารักษ์ (ACRL, 2017) ดังนี้

1. ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับอาจารย์ผู้สอน มีความสำคัญต่อการให้การศึกษาผู้ใช้อย่างมาก (น้ำลีน เทียมแก้ว, 2559 ; รัชนิกรณ์ อินเล็ก โชคธำรงค์ จงจอหอ ยศยาดา สิทธิวงษ์ กฤษติกา สุนทร และปราถนา อุดมศรี, 2559 ; ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประพินพงศกร, 2561 ; สันทนา กุลรัตน์, 2556 ; Allner, 2010 ; Chen, 2018 ; Gilman, et al., 2017 ; Latham, Gross, & Witte, 2013 ; Montiel-Overall, & Grimes, 2013 ; Overn, 2014 ; Pautz, & Gauder, 2017 ; Scripps-Hoekstra, & Hamilton, 2016 ; Sharma, Kumar, & Babbr, 2014) เนื่องจากความสำเร็จของการให้การศึกษาผู้ใช้เกิดจากความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ และความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษา (ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประพินพงศกร, 2561 ; Chen, 2018 ; Franklin, 2013 ; Koo, 2010 ; Pautz & Gauder, 2017 ; Scripps-Hoekstra & Hamilton, 2016)

บรรณารักษ์อาจได้รับมอบหมายให้สอนการรู้สารสนเทศ โดยเน้นการสอนให้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังอาจช่วยสอนในบางคาบเรียนของบางวิชา เช่น วิชาระเบียบวิธีวิจัย วิชาทักษะชีวิต วิชาจริยศาสตร์ วิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสารและการค้นคืน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร วิชาการอ่านและการเขียนเชิงวิชาการ เป็นต้น (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2556 ; สุมาลี วาทีหวาน, 2556) การสอนทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่แรกเข้ามหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้และบรรณารักษ์ควรร่วมมือกันจัดหลักสูตรการเรียนรู้ โดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำทางด้านทฤษฎี ส่วนบรรณารักษ์เป็นผู้สอนทางด้านการปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในการออกแบบการสอนและการวางแผนควรใช้แนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษายุคใหม่ที่ต้องการความสนุกสนาน ควรสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุก ให้ได้มีการเรียนรู้เป็นกลุ่ม (รัชนิกรณ์ อินเล็ก โชคธำรงค์ จงจอหอ ยศยาดา สิทธิวงษ์ กฤษติกา สุนทร และปราถนา อุดมศรี, 2559 ; Salisbury, Rossiter, & Ung, 2018)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับบทบาทการสอนการรู้สารสนเทศของบรรณารักษ์ ได้แก่ ความต้องการของผู้ใช้ กลุ่มผู้ใช้ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ พื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ใช้ เวลาสำหรับการสอน และความรู้และประสบการณ์ของบรรณารักษ์ในด้านการรู้สารสนเทศ (สุมาลี วาทีหวาน, 2556) บางมหาวิทยาลัยมีบรรณารักษ์ประสานงานอาจารย์ ทำหน้าที่ประสานงานการติดต่อกับอาจารย์ในภาควิชา/สาขาวิชาของคณะต่างๆ ด้านการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด ให้คำแนะนำช่วยเหลืออาจารย์ทั้งแบบทางไกลและที่ทำงานในเรื่องการสืบค้น

และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่สนองความต้องการด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าและวิจัย การจัดแนะนำทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับอาจารย์ ให้คำแนะนำ/ช่วยเหลืออาจารย์ในการใช้ บริการของห้องสมุด รวบรวมหัวข้อ/คำสำคัญในโครงการวิจัยของอาจารย์เพื่อช่วยแนะนำ/สืบค้น สารสนเทศที่ต้องการ

2. ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับบรรณารักษ์ มีความสำคัญต่อการให้การศึกษา ผู้ใช้ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์ในหน่วยงานเดียวกัน หรือประสานงานกับห้องสมุด สาขาเพื่อร่วมกันทำงานเป็นทีม (สมาน ลอยฟ้า, 2551 ; สันทนา กุศลรัตน์, 2556) หรือเป็นภาคี ความร่วมมือระหว่างสถาบัน และมักมีการจัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย

4. สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

สมรรถนะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสนับสนุนบุคคลและพัฒนาองค์กรให้สอดคล้อง กับความเปลี่ยนแปลง สมรรถนะเป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรและยังช่วย สนับสนุนวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ขององค์กร (Federal Librarian Competencies, 2008 อ้างถึงใน Fernandez & Buenrostro, 2015) โดยองค์กรสามารถใช้สมรรถนะในการคัดสรรบุคคลที่มี คุณลักษณะ และพฤติกรรมเหมาะสมกับงาน การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร รวมทั้งยังเป็น ตัวชี้วัดหลักของผลงานขององค์กร ในส่วนของบุคลากรจะได้ทราบระดับสมรรถนะ จุดแข็งจุดอ่อน ของตน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองให้ตรงความคาดหวังของผู้บริหารและองค์กรได้

สมรรถนะ เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจและจัดเป็นนโยบายระดับชาติเพื่อมุ่งพัฒนา คนให้มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชิดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา นับเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน ภาพรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไทย, 2561)

4.1 สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

สมาคม องค์กรทางวิชาชีพทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ รวมทั้งนักวิชาการ นักวิจัย ได้ศึกษาค้นคว้า และประกาศใช้สมรรถนะของบรรณารักษ์ ทั้งสมรรถนะหลักที่ บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีเหมือนกันทุกสายงาน และสมรรถนะเฉพาะตำแหน่งงานที่เป็นความรู้ ความสามารถ และทักษะเฉพาะในการปฏิบัติงานแต่ละสาขาวิชาชีพ ครอบคลุมสมรรถนะ ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาผู้ใช้ การบริการ และการสอน/การฝึกอบรม องค์กรที่มีบทบาทสำคัญ ในระดับสากลมี ดังนี้

1. สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association) ซึ่งเป็นสมาคมวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดในโลก ได้กำหนดสมรรถนะหลักของบรรณารักษ์ ได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพ (2) ทักษะการสารสนเทศ (3) การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ (4) เทคโนโลยีการสื่อสาร (5) บริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ (6) การวิจัย (7) การศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (8) การบริหารและการจัดการ (ALA, 2009)

2. สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of College and Research Library, ACRL) ตั้งกีดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน จัดทำกรอบสมรรถนะด้านการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Framework for Information Literacy for Higher Education) ต่อมาส่วนงานการสอน (Instruction Section, IS) ที่ทำหน้าที่ดูแลมาตรฐานการสอนโดยตรง ได้กำหนดมาตรฐานสำหรับบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่สอนการรู้สารสนเทศ (Standards for Proficiencies for Instruction Librarians and Coordinators) ประกอบด้วย (1) การบริหาร (2) การประเมินผล (3) การสื่อสาร (4) ความรู้ในหลักสูตรการศึกษา (5) บูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศ (6) การออกแบบการเรียนการสอน (7) การเป็นผู้นำ (8) การวางแผน (9) การนำเสนอ (10) ทักษะการส่งเสริม (11) ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ และ (12) ทักษะการสอน (ACRL, 2011)

3. สมาคมงานบริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ (Reference and User Services Association) ตั้งกีดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ประกาศใช้สมรรถนะด้านการบริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ (Professional Competencies for Reference and User Services Librarians) โดยพัฒนามาจากสมรรถนะหลักของบรรณารักษ์สมาคมห้องสมุดอเมริกัน, งานบริการผู้ใช้และบริการอ้างอิง (ALA's Core Competencies of Librarianship; Section 5. Reference and User Services) ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ การให้คำแนะนำ และการสอนผู้ใช้ ประกอบด้วยทักษะย่อย 6 ข้อ 20 ประเด็น (RUSA, 2017) ดังนี้

1) การเข้าถึงความรู้และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและถูกต้อง เพื่อให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

2) การค้นคืน รวบรวม ประเมิน และสังเคราะห์สารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ

3) การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเพื่อให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำด้านสารสนเทศ

4) การพัฒนาความเชี่ยวชาญอย่างเหมาะสมในด้านทักษะการรู้สารสนเทศและการสอน ตลอดจนความสามารถต่าง ๆ อันรวมถึงการรู้ข้อความ การรู้ดิจิทัล การรู้เชิงทักษะ การรู้เชิงตัวเลข และการรู้เชิงพื้นที่

5) การประเมินและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้ ชุมชน ผู้ใช้ และความพึงพอใจของผู้ใช้

6) ศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนเพื่อพัฒนาบริการในอนาคต โดยใช้นวัตกรรม ในการให้บริการ

4. สมาคมห้องสมุดวิจัยแห่งแคนาดา (Canadian Association of Research Libraries) ได้นำเสนอสมรรถนะหลักสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Core Competencies for 21st Century CARL libraries) ได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานทั้งวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ การสื่อสารทางวิชาการ ลิขสิทธิ์และกฎหมายต่างๆ (2) ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล มนุษย์สัมพันธ์ การตัดสินใจ การสร้างความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม การเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษา การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการเขียนและการนำเสนอ (3) ภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการ การสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (5) การรู้สารสนเทศ การสอน การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริการอ้างอิงและสารสนเทศ การตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การสร้างสัมพันธ์และความผูกพันกับผู้ใช้ (6) ความสามารถในการทำวิจัยและการเผยแพร่งาน ไปสู่แวดวงวิชาชีพ ความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย ความสามารถในการทำวิจัย การตีพิมพ์ การขอทุนวิจัย การนำเสนอในที่ประชุมวิชาการ การจัดการประชุมวิชาการ การสอนในหลักสูตรและรายวิชาต่างๆ การร่วมเป็นกรรมการในสมาคมวิชาชีพ การเรียนหรือการศึกษาต่อในระบบ การติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัย และ (7) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบห้องสมุด เทคโนโลยีเว็บ สื่อสังคม การจัดการทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ คลังข้อมูลสถาบัน การจัดการความรู้ และการจัดการข้อมูล (CARL, 2010)

4.2 สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้

จากบทบาทด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้ทำให้บรรณารักษ์ต้องมีสมรรถนะที่จำเป็นและเกี่ยวข้อง ดังนี้

4.2.1 ด้านการบริการและช่วยการค้นคว้า บรรณารักษ์ควรมีความรู้และทักษะในงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เนื่องจากงานบริการเป็นงานหลักของห้องสมุด มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินความต้องการของผู้ใช้ การพูด การนำเสนอ การสัมภาษณ์อ้างอิง การถามคำถาม การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาและแนะแนวในเรื่องเทคนิคการวิจัยเบื้องต้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริการการวิจัย การให้คำแนะนำในการเข้าถึงและสืบค้นงานวิจัย การแนะนำเรื่องลิขสิทธิ์ และจรรยาบรรณนักวิจัย ความรู้เกี่ยวกับแหล่งผลิตและเผยแพร่ การสื่อสารและนำเสนอ การสอนหรือการร่วมสอน กิจกรรมสนับสนุนการให้

การศึกษาผู้ใช้ บรรณารักษ์ควรมีความรู้และทักษะในงานจัดกิจกรรม เช่น การปฐมนิเทศ การนำชม การสาธิตการใช้ฐานข้อมูล เป็นต้น (ALA, 2009 ; CARL, 2010 ; RUSA, 2017)

4.2.2 ด้านการสอน/การฝึกอบรม

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรมีสมรรถนะด้านการสอน การออกแบบการสอน การใช้เทคนิค วิธีการสอนแบบต่างๆ การผลิตและใช้สื่อการสอน การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา การออกแบบเครื่องมือช่วยสอนในรูปแบบออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีบล็อก การสื่อสารและนำเสนอ การใช้ภาษาไทย การใช้ภาษาอังกฤษการวัดและการประเมินผลการสอน/การฝึกอบรม (Farroq, 2016 ; RUSA, 2017 ; Scripps-Hoekstra & Hamilton 2016 ; Wheeler 2015)

4.2.3 ด้านการพัฒนาความร่วมมือ

บรรณารักษ์ควรมีสมรรถนะด้านการพัฒนาความร่วมมือ เนื่องจากเป็นสมรรถนะหลักของบรรณารักษ์ (ACRL, 2011 ; ALA, 2009 ; CARL, 2010 ; RUSA, 2017) และมีความสำคัญต่อการให้การศึกษาผู้ใช้ ความสำเร็จของการให้การศึกษาผู้ใช้เกิดจากความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ และความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษา (ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประพินพงศกร, 2561 ; Chen, 2018 ; Franklin, 2013 ; Koo, 2010 ; Pautz & Gauder, 2017 ; Scripps-Hoekstra & Hamilton, 2016)

การพัฒนาความร่วมมือต้องใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ต้องมีการวางแผน การบริหารจัดการ การประสานงาน การสร้างเครือข่าย การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การมีภาวะผู้นำ การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีจิตบริการ การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้ การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำแนกเป็นประเด็นได้ดังนี้

5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการทบทวนงานวิจัยของไทยในช่วง พ.ศ. 2551 - 2561 พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม (ปิยสุดา ดันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข (2554) ; ศุภสิ นนทคำจันทร์ (2555) ; เพชรภรณ์ จันทรสุตร์ (2557) ; ศิริพร แซ่อึ้ง (2556) ; สุมรรษตรา แสนวา (2557)) งานวิจัยที่ศึกษาบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะด้าน เช่น ด้านการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า หรือบริการอ้างอิง (มณีนรัตน์ ฉัตรอุทัย (2551) ; อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554)) บทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการสนับสนุนการวิจัย (กาญจนา จันทรสิงห์ ชูติมา สัจจนันท์ และจันทิมา เขียวแก้ว (2560) ; ทิพวรรณ สุขรวย และพรชนิตว์ ลีนาราช (2558) ; เขาวรัตน์ บางสาลี (2559)) แต่ไม่พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้โดยตรง ดังนี้

บทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม

ปิยสุดา ดันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข (2554) ศึกษาบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย และบทบาทของนักวิชาชีพสารสนเทศสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทยใน พ.ศ. 2553-2562 ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารที่รับผิดชอบการบริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการ สำนักหอสมุดจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 13 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาจัดกลุ่มข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม และให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสารสนเทศ จำนวน 21 คนแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามเพื่อยืนยันผลการวิจัย ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใน พ.ศ.2553-2562 มีวิสัยทัศน์มุ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย ให้บริการโดยเน้นลูกค้าเป็นสำคัญ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงสร้างการบริหารห้องสมุดจะเป็นแบบราบ มีการทำงานข้ามสายงานและทำงานเป็นทีมมากขึ้น การจัดการทรัพยากรสารสนเทศจะเน้นทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ มุ่งเน้นการเข้าถึงทรัพยากรและจัดการความรู้ของสถาบัน ด้านการบริการสารสนเทศ มุ่งเน้นผู้ใช้และบริการที่ตรงความต้องการของผู้ใช้

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประยุกต์ใช้ จะเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในด้านการส่งเสริมการตลาด การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ การส่งเสริมการเรียนการสอนและการวิจัย การบริหารจัดการองค์กรเพิ่มมากขึ้น 2) นักวิชาชีพสารสนเทศจะมีบทบาทสำคัญ คือด้านการบริหาร จะมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ การสร้างภาพลักษณ์ให้องค์กร และการกำหนดนโยบาย ด้านการบริการ ทำหน้าที่มากขึ้นในด้านการเป็นที่ปรึกษาทางสารสนเทศเป็นผู้สอนและฝึกอบรม เป็นนักประชาสัมพันธ์และการตลาดสารสนเทศ ด้านการประสานงาน เป็นผู้ประสานงาน เอื้ออำนวยให้ผู้ให้บริการเพื่อให้เกิดความสะดวกและได้รับบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และด้านความเชี่ยวชาญ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและการวิจัย

ศุสดี นนทคำจันทร์ (2555) ศึกษาทักษะและความรู้ความสามารถที่สำคัญของนักวิชาชีพสารสนเทศยุคใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมที่เกี่ยวกับทักษะและความรู้ความสามารถของนักวิชาชีพสารสนเทศในช่วงเวลา 14 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997-2010 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา การคำนวณเชิงปริมาณ การจัดกลุ่มเนื้อหาและการสรุปผลของทักษะและความรู้ความสามารถที่มีการอ้างอิง หรือระบุถึงมากที่สุด ในวรรณกรรมดังกล่าว ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ห้องสมุดต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะประเด็นเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ ส่งผลกระทบต่อบทบาท ทักษะ และความรู้ความสามารถของนักวิชาชีพสารสนเทศ ทำให้นักวิชาชีพสารสนเทศยุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคลในเรื่องการติดต่อประสานงานและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นผู้ประสานงานหรือผู้ให้คำแนะนำในการช่วยเหลือผู้ให้บริการให้สามารถค้นหา หรือสืบค้น และประเมินผลสารสนเทศตามที่ต้องการได้

เพชรภรณ์ จันทรสูตร (2557) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบปฏิสัมพันธ์เชิงการสนทนาและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน เพื่อให้ข้อมูลตามเทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักวิชาชีพสารสนเทศระดับปฏิบัติการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐาน ที่มีค่าตั้งแต่ 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอล์ไทล์ไม่เกิน 1.5 ของแต่ละสมรรถนะ เพื่อสร้างชุดฝึกอบรมอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของซีดี พัฒนาเฉพาะสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศระดับปฏิบัติการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2555-2559 ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านบรรณารักษศาสตร์ การรู้สารสนเทศ การเข้าใจพฤติกรรมผู้ใช้

การสืบค้นสารสนเทศ การมีจิตบริการและการบริการที่ดี การบริหารจัดการสารสนเทศ มีความรู้เรื่องแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ การเข้าใจในงานและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ มีความสามารถในการเชื่อมโยง ใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีภาวะผู้นำกล้าตัดสินใจ มีหลักการคิดเชิงระบบ มองภาพองค์รวม และการทำงานเป็นทีม

ศิริพร แซ่อึ้ง (2556) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ประชากร ได้แก่ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ รวมทั้งสิ้นจำนวน 806 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านทักษะ และด้านความรู้ โดยบรรณารักษ์งานบริการทรัพยากรสารสนเทศให้ความสำคัญในเรื่องประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ กฎระเบียบ ข้อบังคับของห้องสมุด แหล่งข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ การสืบค้นสารสนเทศ ทักษะการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ การสืบค้นสารสนเทศ และบรรณารักษ์ควรยึดมั่นในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและผู้ใช้บริการ

ศุภรชตรา แสนวา (2557) ศึกษาบทบาทและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ประชากร ได้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 197 คน จากสถาบันอุดมศึกษา 56 แห่ง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ด้านผู้ใช้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านนโยบายของห้องสมุดและด้านนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ตามลำดับ ส่วนบทบาทและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับบทบาทและความรู้ความสามารถ 5 ด้าน ได้แก่ บทบาทในหน้าที่หลักทางวิชาชีพ บทบาทในการสนับสนุนการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ความสามารถทั่วไป ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมให้เกิดบทบาทในด้านนี้ และให้บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสร้างความร่วมมือกับคณะวิชาในสถาบันเพื่อให้บรรณารักษ์มีบทบาทได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการ

เรียนการสอน เช่น มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ ทรัพยากรสารสนเทศ เครื่องช่วยค้นสารสนเทศ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ และบรรณารักษ์ควรมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลแก่บุคลากรในองค์กรให้พัฒนาตนเองในด้านที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

บทบาทและสมรรถนะในงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า หรือบริการอ้างอิง

มณีรัตน์ นัทรุทัย (2551) การศึกษากรอบสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถาบัน ผู้ให้บริการห้องสมุด และผู้ให้บริการห้องสมุด รวมทั้งสิ้น 453 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัย พบว่า กรอบสมรรถนะของผู้ให้บริการห้องสมุด มีจำนวน 11 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก จำนวน 5 สมรรถนะ ได้แก่ การบริการที่ดี จริยธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานวิชาชีพ และความร่วมแรงร่วมใจ และสมรรถนะประจำงานให้บริการห้องสมุด จำนวน 6 สมรรถนะ ได้แก่ การมุ่งเน้นที่คุณภาพ การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ การสืบเสาะหาข้อมูล ความถูกต้องของงาน จรรยาบรรณวิชาชีพ และความเข้าใจผู้อื่น

อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554) ศึกษาสมรรถนะตามสายงานบริการของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชากรได้แก่ บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 28 แห่ง สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สมรรถนะตามสายงานบริการทางวิชาชีพที่เป็นจริงของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนผู้ใช้ให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ห้องสมุดจัดให้บริการอยู่ในระดับมาก สมรรถนะส่วนบุคคลที่ต้องพัฒนาในระดับมาก ได้แก่ การสื่อสาร พูด ฟัง อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษ

บทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการสนับสนุนการวิจัย

กาญจนา จันทร์สิงห์ ชุตินา สัจจนันท์ และจันทิมา เขียวแก้ว (2560) ศึกษาการพัฒนากรอบสมรรถนะด้านการวิจัยของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา วิธีวิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการส่งแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิจัย จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการห้องสมุด

สถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักวิจัย จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักด้านการวิจัยของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีทั้งหมด 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการจัดการและการบริการงานวิจัย ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการใช้ผลการวิจัย ($\bar{X} = 3.84$) และด้านการดำเนินการวิจัย ($\bar{X} = 3.80$) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ละด้านมีรายการสมรรถนะย่อยรวมทั้งหมด จำนวน 31 รายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 10 รายการ โดยอยู่ในด้านการจัดการและการบริการงานวิจัย จำนวน 9 รายการ และด้านการดำเนินการวิจัย จำนวน 1 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละรายการ ได้แก่ การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแก่นักวิจัย ($\bar{X} = 4.77$) การเลือกทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการวิจัย ($\bar{X} = 4.72$) การบริการสืบค้นงานวิจัยทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 4.65$) การบริการแนะนำการเขียนอ้างอิงในงานวิจัย ($\bar{X} = 4.63$) การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศให้เอื้อต่อการเข้าถึงและการใช้ของนักวิจัย และการบริการให้คำปรึกษาและแนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวิจัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.60$) การบริการวิจัยผ่านสื่อทันสมัยตามความต้องการของนักวิจัย ($\bar{X} = 4.58$) การออกแบบการวิจัย และการออกแบบการบริการวิจัยที่เหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.56$) และการบริการแนะนำเรื่องลิขสิทธิ์และจรรยาบรรณนักวิจัย ($\bar{X} = 4.53$)

ทิพวรรณ สุขรวย และพรชนิตว์ ลีนิราช (2558) ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของนักวิชาชีพสารสนเทศในการปฏิบัติงานบริการสนับสนุนการวิจัยในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยไทย โดยศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิจัย นักวิชาชีพสารสนเทศที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการวิจัย และผู้บริหารห้องสมุดที่สังกัดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ 9 แห่ง โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะด้านความรู้ที่นักวิชาชีพสารสนเทศปฏิบัติงานบริการสนับสนุนการวิจัยต้องมีเป็นพื้นฐานสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศทางการวิจัย ด้านบริการสารสนเทศทางการวิจัย ด้านการจัดการห้องสมุดเพื่อการวิจัย ด้านพื้นฐานการวิจัย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวิจัย 2) สมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการจัดการสารสนเทศเพื่อการวิจัย ทักษะการสอนและฝึกอบรม ทักษะการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวิจัย ทักษะด้านการตลาด และทักษะทางภาษาและการสื่อสารเพื่อการวิจัย และ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ทศนคติที่ดีด้านบริการการวิจัย จริยธรรมและจรรยาบรรณในการวิจัย การทำงานเป็นทีมในการให้บริการการวิจัย การจัดการตนเองในการให้บริการการวิจัย การเรียนรู้

และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพบริการการวิจัย และภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานสนับสนุนการวิจัย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว

เขาวรัตน์ บางสาลี (2559) ศึกษาความคาดหวังของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการสนับสนุนการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ประจำที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 3 ปี หรือได้รับการบรรจุใหม่ระหว่าง พ.ศ. 2556-2558 ซึ่งยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ 8 แห่ง จำนวน 322 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความคาดหวังต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการสนับสนุนการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับในด้านกาให้คำปรึกษา อาจารย์มีความคาดหวังสูงสุดในเรื่อง การแนะนำเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ ส่วนด้านการให้บริการ อาจารย์มีความคาดหวังสูงสุดเรื่องการสืบค้นสารสนเทศ และมีข้อเสนอแนะว่าบรรณารักษ์ควรมีบทบาทในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านกาให้การศึกษาคือ จำแนกเป็น งานวิจัยเกี่ยวกับการให้การศึกษาคือ บทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ และความร่วมมือในการให้การศึกษาคือ ดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับการให้การศึกษาคือ

อาบูบาคาร์ (Abubakar, 2017) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกาให้การศึกษาคือ การรู้คอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเข้าถึงทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ควรมีบทบาทในการให้การศึกษาคือ โดยเน้นการเข้าถึงทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีความสำคัญต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ ห้องสมุดจัดทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการแต่ยังถูกใช้ไม่เต็มที่เนื่องจากขาดอุปกรณ์ในการเข้าถึง รวมทั้งขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นกาให้การศึกษาคือจึงมีความจำเป็นและเนื้อหาควรประกอบด้วย 1) ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-journals, e-books, e-theses, e-research reports เป็นต้น 2) การจัดการสารสนเทศเพื่อบริการ 3) บริการอ้างอิงและทรัพยากรอ้างอิง 4) การกำหนดคำถามการวิจัย 5) การเลือกทรัพยากรสารสนเทศ 6) การประเมินสารสนเทศ 7) จริยธรรมในการใช้สารสนเทศและการนำสารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการรู้คอมพิวเตอร์ (computer literacy) และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมพื้นฐาน เช่น MS Word, Excel, Access and PowerPoint และควรจัดให้มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอ

ฮาร์มิด และอาหมัด (Hamid & Ahmad, 2016) ศึกษาโปรแกรมการให้การศึกษา ผู้ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในเมืองอิสลามาบัด (Islamabad) ประเทศปากีสถาน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาจำนวน 361 คน จาก 10 มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า มีการให้การศึกษาผู้ใช้โดยใช้วิธีการบรรยาย (lecture) การฝึกปฏิบัติ (workshop) และการนำชมห้องสมุด (library tour) ทุกภาคการศึกษา เป็นเวลา 1 ชั่วโมงในห้องเรียน ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีทักษะการสืบค้นสารสนเทศเพิ่มขึ้น สามารถใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่การให้การศึกษาผู้ใช้จัดเฉพาะบางมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ควรบูรณาการเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งต้องกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ

ลู, โล และอิซุมูระ (Liu, Lo & Itsumura, 2016) ศึกษาการวัดระดับความสำคัญของการให้การศึกษาผู้ใช้ เปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยฟูดาน (Fudan University) เมืองเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน และมหาวิทยาลัยแห่งชาติไต้หวัน (National Taiwan Normal University) ในไทเป ซึ่งทั้งสองมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงในแถบเอเชีย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามออนไลน์ และการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาผู้ใช่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน ทำให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการให้การศึกษาผู้ใช้ เรียงตามลำดับดังนี้ การสอนการใช้ห้องสมุด การให้คำปรึกษาในงานที่ได้รับมอบหมาย การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด การให้คำปรึกษาในการทำวิจัย สอนสืบค้นฐานข้อมูล การนำชมห้องสมุด การอบรมเฉพาะเรื่อง เช่น การเขียนรายงาน การรู้สารสนเทศ การให้บริการอ้างอิงเสมือน วิธีการส่งเสริมบริการการให้การศึกษาผู้ใช้ เช่น ส่งอีเมลเป็นกลุ่มให้นักศึกษา ร่วมมือกับอาจารย์ในการส่งนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด ทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์

วีลเลอร์ (Wheeler, 2015) ศึกษาบทบาทการสอนและการรับรู้บทบาทความเป็นผู้สอนของบรรณารักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นของบรรณารักษ์เกี่ยวกับบทบาทการสอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์จำนวน 6 คนที่สอนการรู้สารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาทางตอนเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า บรรณารักษ์มีบทบาทในแวดวงการศึกษามากขึ้น และบรรณารักษ์รับรู้ถึงบทบาทความเป็นผู้สอน มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสอน โดยสามารถจำแนกได้ 4 บทบาท คือ 1) ครูบรรณารักษ์ (teacher-librarian) 2) บรรณารักษ์ผู้สนับสนุนการเรียนการสอน (learning support) 3) บรรณารักษ์ผู้สอน (librarian who teaches) และ 4) ผู้อบรม (trainer) จากบทบาทดังกล่าวบรรณารักษ์จึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับ

ทฤษฎีการสอน (teaching theory) และเทคนิคการสอน ทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการสอน (teaching skills) และทักษะการฝึกอบรม (training skills)

ฟาร์ูก (Farroq, 2016) ศึกษาสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยภาคีสถาน โดยเปรียบเทียบสมรรถนะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสมรรถนะที่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ที่เป็นกลุ่มนักศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือคือแบบสอบถาม โดยใช้ “Competencies for information professionals of 21st century” เป็นต้นแบบ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเห็นว่าบรรณารักษ์มีทักษะน้อยกว่าที่คาดหวัง สาเหตุหนึ่งเกิดจากบรรณารักษ์ได้รับการอบรมไม่เพียงพอ ทั้งนี้บรรณารักษ์ไม่พอใจในสมรรถนะของตนเองมี และต้องการพัฒนาสมรรถนะให้ได้มาตรฐานโลก สมรรถนะที่ต้องพัฒนาให้มีมากขึ้น ได้แก่ การให้การศึกษาผู้ใช้ โดยเฉพาะในเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญาในการใช้ทรัพยากร การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลยุทธ์ทางการตลาด การประชาสัมพันธ์ให้มีผู้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างคุ้มค่า และการเจรจาต่อรอง

เฟอร์นันเดส และบูเอนโรสโตร (Fernandez & Buenrostro, 2015) ศึกษาสมรรถนะของบรรณารักษ์วิชาชีพในเมืองนอร์ทซูลอน ประเทศฟิลิปปินส์ โดยใช้วิธีการสำรวจบรรณารักษ์วิชาชีพจำนวน 140 คน จาก 2 จังหวัดที่เลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เครือข่ายความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์วิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนั้นสมรรถนะที่บรรณารักษ์ควรมี ประกอบด้วย สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competencies) ได้แก่ การสื่อสาร การบริการผู้ใช้ การมีภาวะผู้นำ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีคุณธรรมจริยธรรม การมีมนุษยสัมพันธ์ และ สมรรถนะทางวิชาชีพ (Professional competencies) ได้แก่ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การจัดการบริการ การจัดการเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการองค์การสารสนเทศ ทั้งนี้ พบว่าบรรณารักษ์ยังขาดและต้องได้รับการพัฒนาในเรื่อง การจัดการความขัดแย้ง การวางแผน กลยุทธ์ การประชาสัมพันธ์และการตลาด เครื่องมือต่างๆ บนเว็บไซต์ แอปพลิเคชันหลักในเทคโนโลยีสารสนเทศ

นันทคำจันทร์ (Nonthacumjane, 2010) ศึกษาความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศที่ทำงานในสภาพแวดล้อมของห้องสมุดดิจิทัล จากมุมมองและความคิดเห็นของคณาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของประเทศไทยและประเทศนอร์เวย์ การศึกษาเปรียบเทียบในครั้งนี้มีวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ การสัมภาษณ์จากผู้ให้คำตอบโดยตรง (Face-to-face Interview) การสัมภาษณ์ออนไลน์และการสัมภาษณ์โดยใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้และทักษะที่สำคัญหรือจำเป็นต่อการทำงานของนักวิชาชีพสารสนเทศใน 2 ประเทศ สามารถจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ทักษะเฉพาะบุคคล ความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และทักษะทั่วไป

ทักษะเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ การมีความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค หรือ การปฏิบัติงานในส่วนของความรู้ทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่จำเป็น ได้แก่ ความเข้าใจเรื่องเมทาตาทา การพัฒนาฐานข้อมูลและระบบการจัดการฐานข้อมูล และความต้องการของผู้ใช้บริการและทักษะทั่วไปที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ ทักษะการสอนการรู้สารสนเทศ และการทำงานเป็นกลุ่ม

งานวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือในการให้การศึกษาผู้ใช้

สคริป โยเอกส์ตรา และ แฮมมิลตัน (Scripps-Hoekstra & Hamilton, 2016) ศึกษาความร่วมมือระหว่างอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และบรรณารักษ์ เป็นการทบทวนวรรณกรรมโดยศึกษาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา โดยใช้ผลการสัมมนาในปี 1985 ของ American Association of Colleges of Teacher Education เป็นแนวคิด และตั้งคำถามการวิจัยว่า แนวคิดจากอดีตสามารถนำมาใช้ได้จริงในปัจจุบันหรือไม่ จากนั้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1985-2015 โดยสืบค้นจากฐานข้อมูล ERIC, Education Research Complete, ProQuest Education Journals, LISTA, the DOAJ และ Google Scholar ใช้เทคนิคการสืบค้นหลายทาง ได้แก่ title, abstract, หรือ สืบค้นจากหัวเรื่อง subject heading โดยใช้คำว่า librarian*, “education faculty” “education professor” “education students” “preservice teachers” collaborat* partner* cooperat* จากนั้นนำมาคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้บทความ จำนวน 26 รายการ ผลการวิจัยพบว่าความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ยังคงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษา โดยบรรณารักษ์มีบทบาท ดังนี้

- 1) บทบาทการให้บริการอ้างอิง (librarian-as-reference) เป็นการช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีออนไลน์มาช่วยสนับสนุนการบริการให้ผู้ใช้ได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวกรวดเร็วและเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้ได้มากขึ้น เช่น web-based online discussion board การส่งอีเมลถึงนักศึกษาเป็นกลุ่ม การติดต่อนักศึกษาตัวต่อตัวผ่าน chat เป็นต้น
- 2) บทบาทที่ปรึกษาด้านสารสนเทศ (librarian-as-consultant) เป็นการให้คำปรึกษาสำหรับทักษะการทำวิจัยเบื้องต้น เป็นผู้ประสานงาน บรรณารักษ์ (liaison) ในการจัดทำหลักสูตรการรู้สารสนเทศเป็นทีมสอนการรู้สารสนเทศในลักษณะครูฝึกสอน (preservice teacher) 3) บทบาทครู/อาจารย์ (librarian-as-instructor) เป็นการร่วมสอน (co-instruction) ร่วมวางแผนการสอนในวิชาการรู้สารสนเทศทั้งเนื้อหาและแบ่งชั่วโมงการสอน ทั้งนี้มีความไว้วางใจมากขึ้นให้บรรณารักษ์ได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพื่อหาการสอนรูปแบบใหม่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น จัดทำโมดูลออนไลน์ (online module) สำหรับนักศึกษาปี 1 มีงานวิจัยสนับสนุนให้บรรณารักษ์สอนเต็มที่

ตลอดเทอมโดยเฉพาะในเรื่องการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ให้ได้ปฏิบัติจริง เนื่องจากจะได้ผลมากกว่าการสอนระยะสั้นๆ ในสิ่งสมมุติ

พูซ และกูเดอร์ (Pautz & Gauder 2017) ศึกษาความต้องการความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์เพื่อปรับปรุงนโยบายการรัฐสารสนเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง ทักษะการทำวิจัยและทักษะการรัฐสารสนเทศของนักศึกษา และรูปแบบความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ มีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่นักศึกษาไม่สามารถทำวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่ารูปแบบความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์แบบเดิมไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการส่งนักศึกษาไปหาบรรณารักษ์ในห้องสมุดเพื่อรับข้อมูลแบบจำกัดเวลา จึงทำการทดสอบโดยปรับเปลี่ยนให้บรรณารักษ์เข้าไปร่วมสอนการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเวลา 2 ภาคการศึกษา ประเมินผลการวิจัย ด้วยผลงานการเขียนอ้างอิงในงานวิจัยของนักศึกษาที่มีผลงานโดดเด่นทั้งจำนวนและคุณภาพของแหล่ง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทักษะการรัฐสารเทศมากขึ้น มีทักษะในการทำวิจัย และมีผลการเรียนดีขึ้น ดังนั้น หากอาจารย์และบรรณารักษ์ทำงานร่วมกันตลอดภาคการศึกษาจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา และทำให้อาจารย์ได้เพิ่มพูนประสบการณ์การสอน ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับบริการและทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้ในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1. บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการให้บริการศึกษาผู้ใช้

1.1 บรรณารักษ์มีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ (ปิยสุดา ดันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข, 2554 ; ศุสดี นนทคำจันทร์, 2555 ; เพชรภรณ์ จันทรสุตร์, 2557) การให้คำปรึกษาด้านสารสนเทศผ่านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การบริการอ้างอิง หรือบริการอ้างอิงเสมือน ให้คำปรึกษาด้านสารสนเทศเพื่อการวิจัย การทำวิทยานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์ การสนับสนุนการทำวิจัยในมหาวิทยาลัย (กาญจนา จันทรสิงห์ ชุติมา สัจจามันท์ และจันทิมา เขียวแก้ว, 2560 ; วรรณษา เฉลยปราชญ์, 2557 Chen, 2018 ; Nitecki & Davis, 2017 ; Omeluzor, 2017) คู่มือรชตราแสนวา (2557) รวมทั้งการจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้บริการศึกษาผู้ใช้ เช่น การปฐมนิเทศ การนำชมการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

1.2 บรรณารักษ์มีบทบาทในด้านการสอนหรือร่วมสอนในชั้นเรียน ร่วมวางแผนการสอน ออกแบบการสอน การผลิตและใช้สื่อการสอน การวัดและการประเมินผลการสอน/ การฝึกอบรม (Wheeler, 2015) เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Farroq, 2016)

1.3 บรรณารักษ์มีบทบาทด้านการพัฒนาความร่วมมือ โดยมีความร่วมมือระหว่าง บรรณารักษ์และอาจารย์ผู้สอน เป็นการร่วมสอน (co-instruction) ร่วมวางแผนการสอนในวิชาการรู้ สารสนเทศทั้งเนื้อหาและแบ่งชั่วโมงการสอน (ปิยสุดา ตันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข 2554 ผุสดี นนทคำจันทร์, 2555 ; เพชรภรณ์ จันทรสูตร, 2557 ; Pautz & Gauder 2017)

2. สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาค้นคว้า สมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาค้นคว้า

2.1 บรรณารักษ์มีสมรรถนะหลักทางวิชาชีพได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพ (2) ทฤษฎีสารสนเทศ (3) การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ (4) เทคโนโลยีการ สื่อสาร (5) บริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ (6) การวิจัย (7) การศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอด ชีวิต และ (8) การบริหารและการจัดการ (เพชรภรณ์ จันทรสูตร, 2557 ; ทิพวรรณ สุขรวัย และพรช นิตรวี ลีนาราช, 2558 ; ทิพวรรณ สุขรวัย และพรชนิตรวี ลีนาราช, 2558 ; ALA, 200 ; Fernandez, & Buenrostro, 2015)

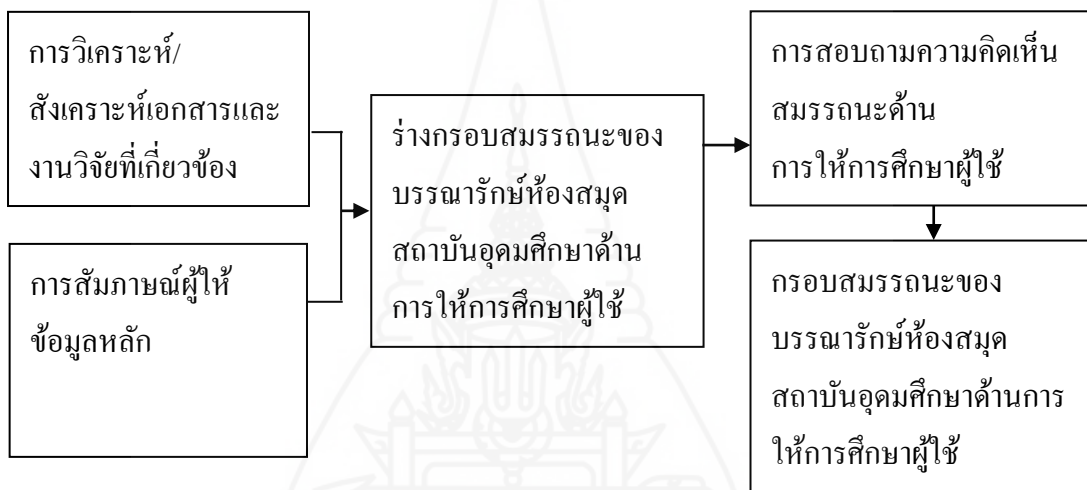
2.2 บรรณารักษ์มีสมรรถนะด้านการบริการสารสนเทศซึ่งเป็นสมรรถนะหลักของ บรรณารักษ์ ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ การให้คำแนะนำ และการสอนผู้ใช้ ประกอบด้วย (1) การเข้าถึงความรู้และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและถูกต้อง เพื่อให้บริการที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้ใช้ (2) การค้นคืน รวบรวม ประเมิน และสังเคราะห์สารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ (3) การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเพื่อให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำด้านสารสนเทศ (4) การพัฒนาความเชี่ยวชาญอย่างเหมาะสมในด้านทักษะการรู้สารสนเทศและการสอน ตลอดจน ความสามารถต่าง ๆ อันรวมถึงการรู้ข้อความ การรู้ดิจิทัล การรู้เชิงทักษะ การรู้เชิงตัวเลข และการรู้ เชิงพื้นที่ (5) การประเมินและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้ ชุมชนผู้ใช้ และ ความพึงพอใจของผู้ใช้ (6) ศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนเพื่อพัฒนาบริการในอนาคต โดยใช้ นวัตกรรมในการให้บริการ (RUSA, 2017)

2.3 บรรณารักษ์มีสมรรถนะด้านการสอน เนื่องจากบรรณารักษ์มีบทบาท ด้านการสอนมากขึ้น สมรรถนะด้านการสอนประกอบด้วย (1) การบริหาร (2) การประเมินผล (3) การสื่อสาร (4) ความรู้ในหลักสูตรการศึกษา (5) บุรณาการทักษะการรู้สารสนเทศ (6) การออกแบบการเรียนการสอน (7) การเป็นผู้นำ (8) การวางแผน (9) การนำเสนอ (10) ทักษะ การส่งเสริม (11) ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ และ (12) ทักษะการสอน (ทิพวรรณ สุขรวัย และ พรชนิตรวี ลีนาราช 2558 ; ACRL, 2011 ; Farroq, 2016 ; Nonthacumjane, 2010 ; Wheeler, 2015)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้” เป็นการศึกษาแบบผสานวิธี ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิกระบวนการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลการวิจัย

แหล่งข้อมูลการวิจัยประกอบด้วยเอกสารและงานวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 108 รายการ ที่ได้จากการสืบค้นตามแนวทางที่กำหนด ดังนี้

1.1 เลือกรฐานข้อมูลระดับชาติและระดับสากลจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thai Digital Collection-TDC) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online-ThaiJO) ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทยออนไลน์ (Thai Journal Citation Index Center) และฐานข้อมูลสากล ได้แก่ ABI/Inform Collection, Emerald e-Journal, JSTOR, OmniFile Full Text Mega (H.W. Wilson), Proquest Dissertations & Theses Global, Science Direct, SAGE Journals และ Google Scholar

1.2 กำหนดประเภทของเอกสารเฉพาะบทความวิชาการ บทความวิจัย และงานวิจัย

1.3 กำหนดปีที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2551-2561 (ค.ศ. 2008-2018)

1.4 ใช้เทคนิคการสืบค้นหลายทาง โดยใช้ ชื่อบทความ (title) บทคัดย่อ (abstract)

คำสำคัญ (keyword) และหัวเรื่อง (subject) กำหนดขอบเขตคำค้น โดยใช้ตัวเชื่อมบูลีน (Boolean Operators) ได้แก่ AND OR NOT มี การค้นด้วยวลี การตัดคำ หรือ การใช้คำเหมือน ดังนี้ AND หรือ เครื่องหมาย + เพื่อค้นเอกสารที่มีคำทั้งสองคำปรากฏ OR เพื่อค้นหาเอกสารที่มีคำใดคำหนึ่งปรากฏ NOT หรือเครื่องหมาย - เพื่อตัดคำที่ไม่ต้องการออก (คำหลัง NOT) การใช้เครื่องหมายวงเล็บ (parentheses) เพื่อกำหนดให้ทำตามคำสั่งภายในวงเล็บก่อนคำสั่งภายนอกวงเล็บ การค้นวลี โดยใช้เครื่องหมายอัญประกาศ (“”) เพื่อกำหนดให้ค้นเฉพาะเอกสารที่มีการเรียงลำดับคำที่กำหนดเท่านั้น คำสำคัญที่ใช้ค้นได้แก่ “บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” “สมรรถนะบรรณารักษ์” “บทบาทของบรรณารักษ์” “user education” “library orientation” “library instruction” “user education in academic library” “academic librarian competencies” “academic librarian roles” “librarian as educator” “librarian as instructor” “instruction librarian” “faculty-librarian collaboration” การตัดคำ (word stemming/truncation) โดยใช้เครื่องหมาย asterisk (*) ตามท้ายคำ 3 คำขึ้นไป เพื่อค้นหาคำที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่กำหนด เช่น librarian* competenc* collaborat* partner* cooperat* รวมทั้งสืบค้นจากคำถามที่เป็นภาษาธรรมชาติ โดยการใช้คำภาษาอังกฤษง่ายๆ ที่ต้องการให้ถูกใจ ค้นหา

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำนวน 51 คน ผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มที่ 1

1) อาจารย์ ผู้สอนสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท มีผลงานทางวิชาการ และมีประสบการณ์การให้บริการให้การศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

2) ผู้บริหารห้องสมุด ผู้มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการหอสมุด/สำนักวิทยบริการ/สำนักบรรณสารสนเทศ/สำนักหอสมุด มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์การบริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารการบริการการศึกษาผู้ใช้

3) บรรณารักษ์ ผู้รับผิดชอบบริการการศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีผลงานทางวิชาการ และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

กลุ่มที่ 2

1) อาจารย์ ผู้สอนสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และมีประสบการณ์การให้บริการการศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

2) ผู้บริหารห้องสมุด ผู้มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการหรือหัวหน้าห้องสมุด/หอสมุด/สำนักวิทยบริการ/สำนักบรรณสารสนเทศ/สำนักหอสมุด และมีประสบการณ์การบริหารการบริการให้การศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

3) บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติงานบริการการศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

4) นักศึกษา กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีประสบการณ์การให้บริการการศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ทั้งนี้ทุกกลุ่มยังมีการเลือกแบบกระจายให้ครอบคลุมประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน และครอบคลุมทุกสาขาวิชา

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 1 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน (คน)				รวม
	มหาวิทยาลัย ของรัฐ	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัย เอกชน	
ผู้บริหารห้องสมุด	2	2	0	1	5
อาจารย์ผู้สอนสาขา บรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์	3	1	0	1	5
อาจารย์ผู้สอนสาขาต่างๆ	1	1	0	3	5
บรรณารักษ์	3	1	0	1	5
รวม	9	5	0	6	20

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาจำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน (คน)				รวม
	มหาวิทยาลัย ของรัฐ	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยี ราชมงคล	มหาวิทยาลัย เอกชน	
ผู้บริหารห้องสมุด	1	2	1	2	6
อาจารย์ผู้สอนสาขา บรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์	2	6	0	1	9
อาจารย์ผู้สอนสาขาต่างๆ	4	3	2	7	16
บรรณารักษ์	3	1	0	2	6
นักศึกษา	8	0	2	4	14
รวม	14	12	5	16	51

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบบันทึกข้อมูล ใช้บันทึกข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลบรรณานุกรมของเอกสารและงานวิจัย 2) บทบาทของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ และ 3) สมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ (ภาคผนวก ข)

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ และ บรรณารักษ์ เพื่อพัฒนาร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1) ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ 2) บทบาทของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ 3) สมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ และ 4) ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ภาคผนวก ค)

2.3 แบบสอบถาม ใช้สอบถามความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้จำนวน 3 ตอน
 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งภาพรวมและรายด้าน เป็นการจัดลำดับความสำคัญลักษณะมาตรฐานค่า 5 ระดับ และ 3) ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงความคิดเห็น (ภาคผนวก ข)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (ภาคผนวก ก) และตรวจสอบความเที่ยงโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล

3.2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า และ/หรือการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ซึ่งผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที ระยะเวลาเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 8 มีนาคม - 22 พฤษภาคม 2560

3.3 การสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม การส่งแบบสอบถามทั้งทางไปรษณีย์ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ พร้อมจดหมายนำของประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พร้อมซองส่งกลับที่เจ้าหน้าที่ส่งถึงผู้วิจัย โดยจัดส่งแบบสอบถาม รวม 62 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมดจำนวน 54 ฉบับ คัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82 ระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 2560

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

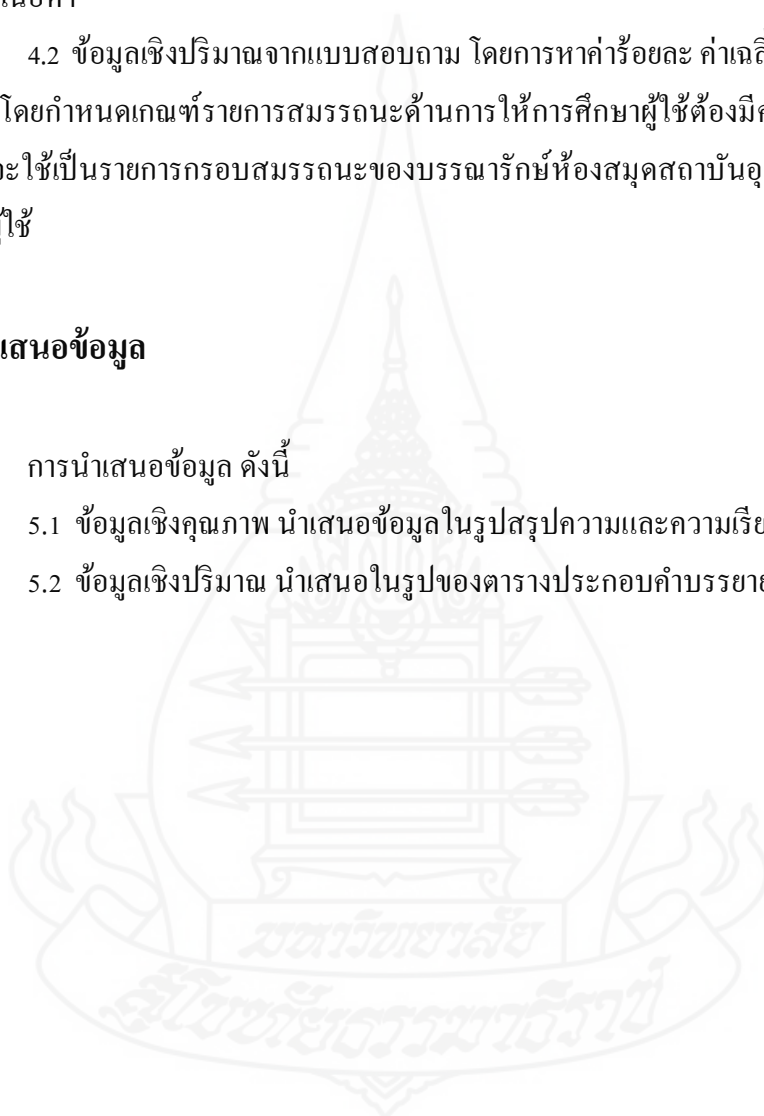
4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์รายการสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป จึงจะใช้เป็นรายการกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

5. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบสรุปความและความเรียงเชิงพรรณนา

5.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ นำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อำนวยการห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์และนักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับ

สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับ
สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
1.การบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้		
1.1 การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า		
1. การวิเคราะห์ ผู้ใช้และความ ต้องการของ ผู้ใช้	จิตติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ (2555), เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2553), น้ำลีน เทียมแก้ว (2559), ประภาศรี เจียวคง (2553), ปิยสุดา ดันเลิศ (2553), พันพันธ์ ปิลกศิริ และ พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ (2556), รัตนา พรหม สวัสดิ์ (2554), ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เคลียเซ่น (2557), อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554), Abiodun (2 0 1 3) , Aderibigbe & Ajiboye (2013), ACRL (2011), Agyen-Gyasi (2008), Bhatti (2010), Diep (2011), Dixton-Thomas (2 0 1 2) , Koo (2010), Maduako (2013) , Murugan (2013)	ประภัศ ธร โศตร สมบัติ, ภาวนา เขมระรัตน์, สมคิด ปี่ ศรีประภัสส, สุพรรณพรณ บุญช่วย, สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 18 รายการ)	(จำนวน 5 คน)
2. การวิเคราะห์ คำถาม	พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ (2556), รัตนา พรหมสวัสดิ์ (2554), ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เคลียเซ่น (2557), อัญ มณี ศรีวัชรินทร์(2554), Abiodun (2013), ACRL (2011), Aderibigbe & Ajiboye (2013) ; Agyen-Gyasi (2008), ALA (2008), Diep (2011), Koo (2010)	ประภัศ ธร โศตร สมบัติ, ภาวนา เขมระรัตน์, สมคิด ปี่ ศรีประภัสส, สุพรรณพรณ บุญช่วย
	(จำนวน 11 รายการ)	(จำนวน 4 คน)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
3. การใช้เทคนิค การ สัมภาษณ์/ การสนทนา	พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ (2556), รัตนา พรหมสวัสดิ์ (2554), ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เควียเช่น (2557), ศติพิมล ประพินพงศกร (2556), อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554), Abiodun (2013), Aderibigbe & Ajiboye (2013), Agyen-Gyasi (2008), ALA (2008), Diep (2011), Idoniboye-Obu, (2017), Koo (2010), Maduako (2013)	สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 13 รายการ)	(จำนวน 1 คน)
1.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้		
1. การ ปฐมนิเทศ/ การนำชม/ การสาธิต	กนกวรรณ ชินอ่อน และกันยารัตน์ เควียเช่น (2554), กิตติศักดิ์ แก้วเนียม, 2558, จุติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ (2555), เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557), ประภาศรี เจียวคง (2553), ปิยสุดา ตันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข (2554), ผุสดี นนทคำจันทร์ (2555), พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ (2556), มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย (2551), รัตนา พรหมสวัสดิ์ (2554), รวีวรรณ ขำพล (2558), ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เควียเช่น (2557), ศติพิมล ประพินพงศกร (2556), สุมาลี วาทีหวาน อารีย์ ชื่นวัฒนา และ พวาพันธุ์เมฆา (2556),	ภาวนา เขมะรัตน์, สมศิลป์ ศรีประภัสสร, สุณี บุญพิทักษ์, สุพรรณรณ บุญช่วย, สุพัตรา สิ้นชัยสุข

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
1.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ (ต่อ)		
	<p>อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554), Abah, Chorun, & Mbatsoron (2016), Abiodun (2013), Aderibigbe & Ajiboye (2013), Agboola & Aduku (2018), Bem-Bura, (2015), Borgohain & Neog (2015), Chen (2018), Chorun, & Mbatsoron, (2016), Esse (2014), Folorunso & Njoku, (2016), Gaha, Hinnefeld, & Pellegrino (2018), Gbuushi & Ubwa (2018), Hamid & Ahmad (2016), Idoniboye-Obu (2017), Julien (2018), Kumara & Kodikara (2018), Leong, (2008), Liu, Lo, Itsumura (2016), Manuwa, Agboola & Aduku (2018), Moyane, Dube & Hoskins (2015), Omeluzor (2017), Onyeneke & Njoku (2016), Punchihewa, Kiriella, Rinto, & Cogbill-Seiders (2015), Sharma (2014), Suleiman, (2012), Ullah & Ameen (2014), Uwakwe, Wickramanayake (2015)</p> <p style="text-align: right;">(จำนวน 42 รายการ)</p>	(จำนวน 5 คน)
2. การให้คำปรึกษาและแนะแนว	<p>กาญจนา จันทร์สิงห์ ชุตติมา สัจจามันท์ และ จันทิมา เขียวแก้ว (2560), กิตติยา สุทธิประภา วราภรณ์ พนมศิริ และศิวนัท ศรีสุนทร (2562), ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรรมสมิทธิ (2555), เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557)</p>	<p>ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์, น้อย คั่นชั่งทอง, ประภัสสร โคตรสมบัติ,</p>

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
1.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ (ต่อ)		
	, นุจรินทร์ ปทุมพงษ์ (2558), ประอรนุช ไพรมา เชียงราช, ไปร่งมณีกุล (2557), พันพันธ์ ปิลกศิริ และ พวา พันธุ์เมฆา, พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์ (2556), เพชรภรณ์ ภาวนา เขมะรัตน์, จันทรสุดร์ (2557), มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย (2551), มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, รัตนา พรหมสวัสดิ์ (2554), วรรณยา เฉลย รุจเรขา วิทยาอุทติกุล, ปราชาญ์ (2557), ศตพล ยศกรกุล และกันยา , วรรณุช สุนทรวินิต, รัตน์ เคเวียเช่น (2557), ศศิพิมล ประพินพง วรยุทธ ศรีวรกุล, สกร (2556), อลิษา สรเดช และอรนุช เสวด สมคิดปรี ศรีประภัสสร, รัตนเสถียร (2561), อัญมณี ศรีวัชรินทร์ , สุพรรณรณ บุญ (2554), Abubakar, & Chollom, (2017), ALA ช่วย, สุพัตรา สิ้นชัย (2009), CARL (2010), Chen (2018), สุข Fernandez, & Buenrostro, (2015), Fraser-Arnott (2017), Hamid & Ahmad (2016), Liu, Lo, Itsumura (2016), Nitecki, & Davis (2017), Omeluzor (2017), Scripps-Hoekstra, & Hamilton, (2016), RUSA (2017)	
	(จำนวน 26 รายการ)	(จำนวน 13 คน)
2. การสอน/การฝึกอบรม		
2.1 การจัดการสอน/การฝึกอบรม		
1. การออกแบบ การสอน/การ ฝึกอบรม	กนกวรรณ ชินอ่อน และกันยารัตน์ เคเวียเช่น (2554), คณางค์ เชษฐบุตร (2550), ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ (2559), เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557), น้ำลิน เทียมแก้ว (2559), รวีวรรณ ขำ พล (2558),	ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ , ไพรมา เชียงราช, พวา พันธุ์เมฆา, พิช ภาภรณ์ เกษะประกร,

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
	2.1 การจัดการสอน/การฝึกอบรม (ต่อ)	
	<p>รัชนิกรณ์ อินเล็ก โชคธำรงค์ จงจอหอ ยศ ยาดา สิทธิวงษ์ กฤษติกา สุนทร และปราธนา อุดมศรี (2559), ศศิพิมล ประพินพงสกร (2556), สุมาลี วาทีศศิพิมลหวาน อารีย์ ชื่น วัฒนา และพวา พันธุ์เมฆา (2556), สาริณี อำมาตย์วงศ์ (2555), ACRL (2011), Abiodun (2013), Benjes-Small, & Miller, (2017), Borgohain & Neog (2015), CARL (2010), Gbuushi & Ubwa (2018), El-Maamiry, & AbidGhauri (2014), Hamid & Ahmad (2016), Julien (2018), Kumar & Phil (2009), Manuell (2018), Moyane, Dube & Hoskins (2015), Turner (2016), Ullah & Ameen (2014), Uwakwe, Onyeneke & Njoku, (2016), Vassilakaki, & Moniarou- Papaconstantinou (2015), Wheeler (2015) , Wickramanayake (2014) Wickramanayake (2015)</p>	<p>พิมพ์ร่ำไพ เปรม สมิต์, วรยุทธ ศรีวรร กุล, สงบ ลักษณะ</p>
	(จำนวน 28 รายการ)	(จำนวน 7 คน)
2. การใช้เทคนิค การสอน/ การ ฝึกอบรม	<p>กนกวรรณ ชินอ่อน และกันยรัตน์ เควีเยเช่น (2554, ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ (2559), เทอด ศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2553), พิมพ์พันธ์ เดชะ กุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน (2551),</p>	<p>ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ , ไปрма เชียงราช,</p>

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
	2.1 การจัดการสอน/การฝึกอบรม (ต่อ)	
	แวนดา เดชาทวิวรรณ (2551), สุมาลี วาที หวาน อารีย์ ชื่นวัฒนา และพวา พันธุ์เมฆา (2556), ACRL (2011), ACRL (2017), Agyen-Gyasi (2008), ALA (2008), ALA (2009), Austin & Bhandol (2013), Bhattacharyya,bhatti & Patnaik (2017), Bailey (2008), Diep (2011), Dixton-Thomas (2012), Farooq, Ullah, Iqbal, & Hussain, (2 0 1 6) , Frankke & Suhl-Strohmenger (2014), Hoffman (2011), Julien & Genuis (2011), Koo (2010), Kim, & Shumaker (2 0 1 5) , Loesch (2010), Manuell (2018), Mavodza (2011), Moselen & Wang (2014), Sacchanand (2 0 0 9) , Scripps-Hoekstra, & Hamilton, (2016), Sproles, & Detering (2015) , Vassilakaki, & Moniarou- Papaconstantinou (2015), Wheeler (2015)	วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบ ลักษณะ
	(จำนวน 29 รายการ)	(จำนวน 4 คน)
3. การผลิตและ ใช้สื่อการ สอน/การ ฝึกอบรม (เช่น แผ่นพับ คู่มือ เอกสาร	กิตติยา สุทธิประภา วราภรณ์ พนมศิริ และ ศิวนัท ศรีสุนทร (2562) ดารา รัชนิวัต (2557), ดวงแสง ณ นคร และศยามน อิน สะอาด (2558), เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2553), ประภาศรี เขียวคง. (2553), รวิวรรณ จำพล (2558), ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประ พินพงศกร (2561),	ไปรมา เชียงราช, พวา พันธุ์เมฆา, วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบ ลักษณะ, สม ศิลป์ ศรีประภัสสร, สุพัตรา สิ้นชัยสุข

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
	2.1 การจัดการสอน/การฝึกอบรม (ต่อ)	
Power Point สื่อสังคม ออนไลน์ บทเรียน ออนไลน์	ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เควียเซ่น (2557), สุพจน์ อิงอาจ (2559), อลิษา สรเดช (2560), Aderibigbe & Ajiboye (2013), ALA (2008), Borgohain & Neog (2015), Dixton-Thomas (2012) , Esse (2014), Hamid & Ahmad (2016), Idoniboye-Obu (2017), Julien (2018), Kumar & Phil (2009), Liu, Lo, Itsumura (2016); Manuwa, Agboola & Aduku (2018), Moyane, Dube & Hoskins (2015), Omeluzor (2017), Wickramanayake, (2014), Wickramanayake (2015)	
	(จำนวน 25 รายการ)	(จำนวน 6 คน)
4. การวัดและ การ ประเมินผล การสอน/การ ฝึกอบรม	กนกวรรณ ชินอ่อน และกันยารัตน์ เควียเซ่น (2554), พิมพ์พันธ์์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แจ่มจัน (2551), รวีวรรณ ขำพล (2558), ศศิพิมล ประพินพงศกร (2556), สุมาลี วาทีหวาน อารีย์ ชื่นวัฒนา และพวา พันธุ์เมฆา (2556), อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554), ALA (2008), Abiodun (2013), Boger, Dybvik, Eng, & Norheim (2016), Brecher, & Klipfel, (2014), Diep (2011), Dixton-Thomas (2012), Hoffman (2011), Idoniboye-Obu (2017), Julien & Genuis (2011), Kuan-nien & Peichun (2011), Loesch (2010),	ไปรมา เอียงราช, พวา พันธุ์เมฆา, พัช ราภรณ์ เกษะประกร, วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบ ลักษณะ, สุณี บุญ พิทักษ์, สุพัตรา สีน ชัยสุข

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
2.1 การจัดการสอน/การฝึกอบรม (ต่อ)		
	Moselen & Wang (2014), Moyane (2015), Okoye (2013), Overn (2014), Selematsela & du Toit (2007), Wickramanayake, (2014)	
	(จำนวน 25 รายการ)	(จำนวน 7 คน)
2.2 ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง		
1. การสื่อสาร และ การนำเสนอ	ACRL (2011), Fernandez, & Buenrostro (2015), Idoniboye-Obu (2017), Nonthacumjane (2010)	วรยุทธ ศรีวรกุล, สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 4 รายการ)	(จำนวน 2 คน)
2. การใช้ ภาษาไทย	ศุภรชตรา แสนวา (2557)	วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบ ลักษณะ, สุฉนิ บุญพิทักษ์
	(จำนวน 1 รายการ)	(จำนวน 3 คน)
3. การใช้ ภาษาอังกฤษ	วัญฉรัตน์ อินทร์ศาร (2554), ศุภรชตรา แสนวา (2552), อัญมณี ศรีวัชรินทร์ (2554)	วรยุทธ ศรีวรกุล, สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 3 รายการ)	(จำนวน 2 คน)
4. การรู้ หลักสูตรการ เรียนการสอน ใน ศตวรรษที่ 21	ACRL (2011), ALA (2008), Austin & Bhandol (2013), CARL (2010), Dixon-Thomas (2012)	ไปรมา เชียงราช, วรยุทธ ศรีวรกุล, สุฉนิ บุญพิทักษ์
	(จำนวน 5 รายการ)	(จำนวน 3 คน)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
2.2 ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)		
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ	ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เควียเช่น, (2557), อธิยา สรเดช และอรนุช เสวตรัตนเสถียร (2561), ALA (2009), Fernandez, & Buenrostro (2015), Liman, Jain, Grand, B., & Mutshewa (2017)	ไปรมา เชียงราช, พวา พันธุ์เมฆา, พัชราภรณ์ เกษะประกร, วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบลักษณ์, สุณี บุญพิทักษ์, สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 4 รายการ)	(จำนวน 7 คน)
6. การทำวิจัย	กาญจนา จันทร์สิงห์ ชุตติมา ลัจจานันท์ และจันทิมา เขียวแก้ว (2560), Abiodun (2013), Abubakar, & Chollom, (2017), ALA (2009), CARL (2010), Diep (2011), Dixton-Thomas (2012), Koo (2010), Liu, Lo, Itsumura (2016), Maduako (2013), Mishra & Manapatra (2013), Murugan (2013), Nitecki, & Davis (2017), Okoye (2013), Overn (2014), Sacchanand (2009), Scripps-Hoekstra, & Hamilton (2016), Suleiman (2012)	วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบลักษณ์
	(จำนวน 18 รายการ)	(จำนวน 2 คน)
7. การประชาสัมพันธ์	ประภาศรี เขียวคง (2553), พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพบ เปรรมสมิทท์ (2556), ALA (2008), ACRL (2011), Farooq, Ullah, Iqbal, & Hussain, (2016), Fernandez, & Buenrostro, (2015),	ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์, สมศิลป์ ศรีประภัสสร, สุพัตรา สิ้นชัยสุข

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
2.2 ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)		
	Liu, Lo, Itsumura (2016)	
	(จำนวน 7 รายการ)	(จำนวน 3 คน)
3. การพัฒนาความร่วมมือ		
3.1 การทำงานเป็นทีม		
1. การวางแผน	สันทนา กุลรัตน์ (2556), Abiodun (2013), ACRL (2011), Agyen-Gyasi (2008), Allner (2010), El-Maamiry & AbidGhauri (2014), Fernandez, & Buenrostro, (2015), Franklin (2013), Koo (2010), Mishra & Manapatra (2013), Murugan (2013), Overn (2014), Scripps-Hoekstra, & Hamilton, (2016), Selematsela (2007)	ภาวนา เขมระรัตน์, มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, สงบ ลักษณะ, สมศิลป์ ศรีประภัสสร
	(จำนวน 14 รายการ)	(จำนวน 4 คน)
2. การจัดการ	สันทนา กุลรัตน์ (2556), ACRL (2010), El-Maamiry & AbidGhauri (2014), Fernandez, & Buenrostro (2015), Koo (2010), Mishra & Manapatra (2013), Selematsela (2007)	ภาวนา เขมระรัตน์, วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบ ลักษณะ, สุพัตรา สีนชัยสุข
	(จำนวน 7 รายการ)	(จำนวน 4 คน)
3. การประสานงาน	คณางค์ เชษฐบุต (2550), ชุติมา สัจจนันท์ และคณะ (2560), น้ำลีน เทียมแก้ว (2559), ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และคาราพร มาดขาว, 2561 ; ปิยสุดา ดันเลิศ (2553), รวีวรรณ ขำพล (2558), ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประพินพงศกร (2561), ศศิพิมล ประพินพงศกร (2556), สมาน ลอยฟ้า (2551), สันทนา กุลรัตน์ (2556),	ประภัสสร โศตรสมบัติ, พิมพ์รำไพเปรมสมิทธิ์, ภาวนา เขมระรัตน์, วรยุทธ ศรีวรกุล, สงบ ลักษณะ, สมศิลป์ ศรีประภัสสร

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
3.1 การทำงานเป็นทีม		
	<p>สุมาลี วาทีหวาน อารีย์ ชื่นวัฒนา และพวา พันธุ์เมฆา (2556), ACRL (2011), ACRL (2017), ALA (2009), Allner (2010), Austin & Bhandol (2013), Bailey (2008), CARL (2017), Chen (2018), Diep (2011), Franklin (2013), Gilman, (2017), Hoffman (2011), Koo (2010), Kuan-nien & Pei-chun (2011), Latham, Gross, & Witte (2013), Mavodza (2011), Montiel-Overall, & Grimes (2013), Moselen & Wang (2014), Nonthacumjane (2010), Overn (2014), Pautz & Gauder (2017), Rinto & Cogbill-Seiders (2015), RUSA (2017), Sacchanand (2009), Scripps-Hoekstra & Hamilton (2016), Sharma, Kumar, & Babbr (2014), Sproles & Detering (2015), Wheeler (2015)</p> <p style="text-align: right;">(จำนวน 41 รายการ)</p>	(จำนวน 6 คน)
4. การสร้าง เครือข่าย	<p>ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และดาราทพร มาตขาว (2561), สมาน ลอยฟ้า (2551), สันทนา กุลรัตน์ (2556), Franklin (2013), Moselen & Wang (2014), Overn (2014), Pautz, & Gauder (2017), Sacchanand (2009), Wheeler (2015), นภาลักษณ์ ทองปิ่น (2561),</p> <p style="text-align: right;">(จำนวน 10 รายการ)</p>	<p>มลิวัดย์ ประดิษฐ์ธีระ, สมศิลป์ ศรีประภัสสร</p> <p style="text-align: right;">(จำนวน 2 คน)</p>

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
3.1 การทำงานเป็นทีม (ต่อ)		
5. การมีความ รับผิดชอบต่อ ตนเองและ ผู้อื่น	น้ำดิน เทียมแก้ว (2559), พิมพ์พันธ์์ เศษะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน (2551), สันทนา กุลรัตน์ (2556) (จำนวน 3 รายการ)	ประภัศสร โคตร สมบัติ, วรยุทธ ศรีวรร กุล, สงบ ลักษณะ (จำนวน 3 คน)
3.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล		
1. การมีภาวะ ผู้นำ	ชั้นย์ชนก อากรปรุ และรัตนา ณ ลำพูน (2560), ปิยสุดา ตันเลิศ (2553), พันพันธ์์ ปี ลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ (2556), สันทนา กุลรัตน์(2556), ACRL (2011), El- Maamiry & AbidGhauri (2014), Mishra & Manapatra (2013) (จำนวน 7 รายการ)	พิทา จารุพูนผล, ภาวนา เขมระรัตน์, มลิ วัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, รุจ เรชา วิทยาวุฑฒิกุล, สุณี บุญพิทักษ์, สุ พรพรรณ บุญช่วย, สุพัตรา สิ้นชัยสุข (จำนวน 7 คน)
2. การคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา	มณีรัตน์ นัทรอุทัย (2551), ปิยสุดา ตันเลิศ (2553), พันพันธ์์ ปีลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์(2556), สันทนา กุลรัตน์ (2556), ACRL (2011), Diep (2011), El-Maamiry & AbidGhauri (2014), Koo (2010), Nonthacumjane (2010) (จำนวน 9 รายการ)	ภาวนา เขมระรัตน์, สุพัตรา สิ้นชัยสุข (จำนวน 2 คน)
3. การตัดสินใจ	ปิยสุดา ตันเลิศ (2553), พันพันธ์์ ปีลกศิริ และ พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ (2556), มณีรัตน์ นัทร อุทัย (2551), วรรณยา เฉลยปราชญ์(2557),	พิทา จารุพูนผล, มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
3.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)		
	วลัญชรรัตน์ อินทร์สุวรรณ(2554), Diep (2011), El-Maamiry & AbidGhauri (2014), Koo (2010)	
	(จำนวน 8 รายการ)	(จำนวน 2 คน)
4. การมีมนุษยสัมพันธ์	ปิยสุดา ตันเลิศ (2553), พันพันธ์ ปิลกศิริ และ พิมพรั้าไพ เปรมสมิทท์ (2556), มณีรัตน์ นัทรอุทัย (2551), รวีวรรณ จำพล (2558), วรรณยา เฉลยปราชญ์ (2557), วลัยชรรัตน์ อินทร์สุวรรณ (2554), ศิริพร แซ่อึ้ง (2560) สันทนา กุลรัตน์ (2556) อลิษา สรเดช (2560), CARL (2010)	ประภัสสร โคตรสมบัติ, ภาวนา เขมะรัตน์, มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, วรรณชุนทรวินิต, วรรษุทศรี วรกุล, สงบ ลักษณะ, สมศิลป์ ศรีประภัสสร, สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 10 รายการ)	(จำนวน 8 คน)
5. การมีจิตบริการ	ปิยสุดา ตันเลิศ (2553), ปิยสุดา ตันเลิศ และ กุลธิดา ท่วมสุข (2554) พันพันธ์ ปิลกศิริ และ พิมพรั้าไพ เปรมสมิทท์ (2556), มณีรัตน์ นัทรอุทัย (2551), วรรณยา เฉลยปราชญ์ (2557), วลัยชรรัตน์ อินทร์สุวรรณ (2554), ศุภรรัชตรา แสนวา (2552), สันทนา กุลรัตน์ (2556), Koo (2010)	ประภัสสร โคตรสมบัติ, ภาวนา เขมะรัตน์, มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล, วรรณชุนทรวินิต, วรรษุทศรี วรกุล, สงบ ลักษณะ, สมศิลป์ ศรีประภัสสร, สุพัตรา สิ้นชัยสุข
	(จำนวน 9 รายการ)	(จำนวน 9 คน)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สมรรถนะ	เอกสารอ้างอิง	ผลการสัมภาษณ์
3.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)		
6. การแสวงหา ความรู้และ ความใฝ่รู้	ปิยสุดา ตันเลิศ (2553), ปิยสุดา ตันเลิศ และ กุลธิดา ท้วมสุข (2554), วลัยชรัตน์ อินทร์ สุวรรณ(2554), สันทนา กุศลรัตน์ (2556), ACRL (2018), ALA (2009), CARL (2010), EI- Maamiry & AbidGhauri (2014) Fernandez, & Buenrostro, (2015)	ประภัสสร โศตร สมบัติ, ภาวนา เขมะ รัตน์ , มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, รุจเรขา วิฑูรย์พิบูล, วรรณช สุนทรวินิต, วรรณช ศรีวรรณกุล, สงบ ลักษณะ, สมศิลป์ ศรี ประภัสสร, สุพิศรา สินชัยสุข
	(จำนวน 9 รายการ)	(จำนวน 9 คน)
7. การมี คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ	วลัยชรัตน์ อินทร์สุวรรณ (2554), CARL (2010)	วรรณช ศรีวรรณกุล, สงบ ลักษณะ
	(จำนวน 2 รายการ)	(จำนวน 2 คน)

ตารางที่ 4.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย จำนวน 108 รายการ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน พบว่า สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้ จำแนกได้เป็น 3 ด้าน รายการที่พบเอกสารอ้างอิงมากที่สุดคือการจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้บริการศึกษาผู้ใช้ โดยการปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต พบเอกสารจำนวน 42 รายการ รองลงมา คือ การพัฒนาความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม การประสานงาน จำนวน 41 รายการ ส่วนการสัมภาษณ์ พบว่า การให้คำปรึกษาและแนะแนว เป็นรายการที่พบสูงสุด จำนวน 13 คน

**ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ**

ผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดทำร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ รายละเอียด ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ประเด็นสมรรถนะ	รายการสมรรถนะ
1. การบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้	
1.1 การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	1. การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้ 2. การวิเคราะห์คำถาม 3. การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์/สนทนา
1.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้	1. การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต 2. การให้คำปรึกษาและแนะแนว
2. การสอน/การฝึกอบรม	
2.1 การจัดการสอน/การฝึกอบรม	1. การออกแบบการสอน/การฝึกอบรม 2. การใช้เทคนิคการสอน/การฝึกอบรม 3. การผลิตและใช้สื่อการสอน/การฝึกอบรม 4. การประเมินผลการสอน/การฝึกอบรม

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นสมรรถนะ	รายการสมรรถนะ
2.2 ความรู้และทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสื่อสารและการนำเสนอ 2. การใช้ภาษาไทย 3. การใช้ภาษาอังกฤษ 4. การรู้หลักสูตรการเรียนการสอน 5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ 6. การวิจัย 7. การประชาสัมพันธ์
3. การพัฒนาความร่วมมือ	
3.1 การทำงานเป็นทีม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวางแผน 2. การจัดการ 3. การประสานงาน 4. การสร้างเครือข่าย 5. การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
3.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีภาวะผู้นำ 2. การคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา 3. การตัดสินใจ 4. การมีมนุษยสัมพันธ์ 5. การมีจิตบริการ 6. การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้ 7. การมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

ตารางที่ 4.2 พบว่า ร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ จำแนกได้เป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีรายการสมรรถนะย่อย รวม 28 รายการ ดังนี้ 1) ด้านการบริการและสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ มีจำนวน 5 รายการ 2) ด้านการสอน/ การฝึกอบรม มีจำนวน 11 รายการ และ 3) ด้านการพัฒนาความร่วมมือ มีจำนวน 12 รายการ

**ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์
และนักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้**

ผลการสอบความความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์และ
นักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้
ปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตอนที่ 3.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามครอบคลุม เพศ การศึกษา สาขาวิชา
ตำแหน่ง และ หน่วยงานที่สังกัด รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 51)		
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	12	23.53
หญิง	39	76.47
2. การศึกษา		
ปริญญาตรี	10	19.61
ปริญญาโท	25	49.02
ปริญญาเอก	16	31.37
3. สาขาวิชา		
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	26	50.98
สาขาวิชาอื่นๆ	25	49.02

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n = 51)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	6	11.76
อาจารย์ผู้สอน	25	49.02
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	9	17.65
สาขาอื่นๆ		
กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	10	19.61
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4	7.84
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	2	3.92
บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	6	11.76
นักศึกษา	14	27.45
5. หน่วยงานที่สังกัด		
มหาวิทยาลัยของรัฐบาล	14	27.45
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	13	25.49
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	7	13.73
มหาวิทยาลัยเอกชน	17	33.33

ตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 39 คน (ร้อยละ 76.47) ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 25 คน (ร้อยละ 49.02) สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 50.98) ตำแหน่งอาจารย์ผู้สอน จำนวน 25 คน (ร้อยละ 49.02) สังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 17 คน (ร้อยละ 33.33) และจำนวนใกล้เคียงกัน สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐบาล จำนวน 14 คน (ร้อยละ 27.45) และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 25.49) และจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 7 คน (ร้อยละ 13.73)

ตารางที่ 4.4 สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา

n = 51

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การพัฒนาความร่วมมือ	4.56	0.66	มากที่สุด
2. การบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้ การศึกษาผู้ใช้	4.45	0.69	มาก
3. การสอน/การฝึกอบรม	4.29	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า การพัฒนาความร่วมมือ ($\bar{X}=4.56$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ ($\bar{X}=4.45$) และการสอน/การฝึกอบรม ($\bar{X}=4.29$) มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาต่อสมรรถนะ
ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ด้านการพัฒนา
ความร่วมมือ

n = 51

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การทำงานเป็นทีม	4.47	0.74	มาก
1.1 การวางแผน	4.37	0.84	มาก
1.2 การจัดการ	4.45	0.83	มาก
1.3 การประสานงาน	4.50	0.75	มาก
1.4 การสร้างเครือข่าย	4.49	0.83	มาก
1.5 การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	4.56	0.57	มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 51

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
2. คุณลักษณะส่วนบุคคล	4.60	0.56	มากที่สุด
2.1 การมีภาวะผู้นำ	4.27	0.77	มาก
2.2 การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา	4.54	0.61	มากที่สุด
2.3 การตัดสินใจ	4.54	0.54	มากที่สุด
2.4 การมีมนุษยสัมพันธ์	4.70	0.50	มากที่สุด
2.5 การมีจิตบริการ	4.78	0.41	มากที่สุด
2.6 การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้	4.70	0.50	มากที่สุด
2.7 การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.64	0.59	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.56	0.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้ ในด้านการพัฒนาความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีจำนวน 7 รายการ เรียงตามลำดับ ดังนี้ การมีจิตบริการ ($\bar{X} = 4.78$) การมีมนุษยสัมพันธ์ และการแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.70$) การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 4.64$) การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.56$) การตัดสินใจ และการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.54$)

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาต่อสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้

n = 51

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	4.49	0.66	มาก
1.1 การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้	4.62	0.59	มาก
1.2 การวิเคราะห์คำถาม	4.50	0.67	มาก
1.3 การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ / สันทนา	4.35	0.71	มาก
2. การจัดกิจกรรมสนับสนุน	4.42	0.72	มาก
2.1 การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต	4.37	0.77	มาก
2.2 การให้คำปรึกษาและแนะแนว	4.47	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ในด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาทุกรายการ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา ได้แก่ การวิเคราะห์คำถาม ($\bar{X} = 4.50$) การให้คำปรึกษาและแนะแนว ($\bar{X} = 4.47$) การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต ($\bar{X} = 4.37$)

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาต่อ
สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการสอน/การฝึกอบรม

n = 51

รายการสมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การจัดการสอน/การฝึกอบรม	4.13	0.95	มาก
1.1 การออกแบบการสอน/การฝึกอบรม	4.09	0.92	มาก
1.2 การใช้เทคนิค วิธีการสอน/การฝึกอบรม	4.23	0.92	มาก
1.3 การผลิตสื่อและใช้สื่อการสอน/การฝึกอบรม (เช่น แผ่นพับ คู่มือ จุลสาร Power Point สื่อสังคมออนไลน์ บทเรียนออนไลน์)	4.07	1.01	มาก
1.4 การวัดและการประเมินผลการสอน/การฝึกอบรม	4.11	0.97	มาก
2. ความรู้และทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.46	0.69	มาก
2.1 การสื่อสารและการนำเสนอ	4.58	0.62	มากที่สุด
2.2 การใช้ภาษาไทย	4.56	0.61	มากที่สุด
2.3 การใช้ภาษาอังกฤษ	4.49	0.70	มาก
2.4 การรู้หลักสูตรการเรียนการสอน	4.37	0.72	มาก
2.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ	4.64	0.62	มากที่สุด
2.6 การทำวิจัย	4.35	0.77	มาก
2.7 การประชาสัมพันธ์	4.49	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.29	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ในด้านการสอน/การฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีจำนวน 3 รายการเรียงตามลำดับ ดังนี้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ ($\bar{X}$ = 4.64) การสื่อสารและการนำเสนอ ($\bar{X}$ = 4.58) และการใช้ภาษาไทย ($\bar{X}$ = 4.56) ส่วนรายการอื่นอยู่ในระดับมากทุกรายการ

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษาต่อสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

1. การพัฒนา ความร่วมมือ	$\bar{X}$ (4.56)	2. การบริการและ กิจกรรมสนับสนุนการ ให้การศึกษาผู้ใช้	$\bar{X}$ (4.45)	3. การสอน/ การฝึกอบรม	$\bar{X}$ (4.29)
1.1 คุณลักษณะ ส่วนบุคคล	4.60	2.1 การบริการ ตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้า	4.49	3.1 ความรู้และ ทักษะอื่นที่ เกี่ยวข้อง	4.46
1) การมีจิตบริการ	4.78	1) การวิเคราะห์ผู้ใช้ และความต้องการ ของผู้ใช้	4.62	1) การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการ เข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ	4.64
2) การมีมนุษย สัมพันธ์	4.70	2) การวิเคราะห์ คำถาม	4.50	2) การสื่อสาร และการ นำเสนอ	4.58
3) การแสวงหา ความรู้และ ความใฝ่รู้	4.70	3) การใช้เทคนิค การสัมภาษณ์/ สนทนา	4.35	3) การใช้ ภาษาไทย	4.56
4) การมีคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ	4.64			4) การใช้ ภาษาอังกฤษ	4.49
5) การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา	4.54			5) การ ประชาสัมพันธ์	4.49
6) การตัดสินใจ	4.54			6) การรู้ หลักสูตรการ เรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21	4.37
7) การมีภาวะผู้นำ	4.27			7) การทำวิจัย	4.35

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

1.2 การทำงาน เป็นทีม	4.47	2.2 การจัดกิจกรรม สนับสนุน	4.42	3.2 การจัดการ สอน/การ ฝึกอบรม	4.13
1) การมีความ รับผิดชอบต่อ ตนเองและผู้อื่น	4.56	1) การให้คำปรึกษา และแนะแนว	4.47	1) การใช้เทคนิค การสอน/การ ฝึกอบรม	4.23
2) การประสานงาน	4.50	2) การปฐมนิเทศ/ การนำชม/ การสาธิต	4.37	2) การวัดและ การประเมินผล การสอน/การ ฝึกอบรม	4.11
3) การสร้างเครือข่าย	4.49			3) การออกแบบ การสอน/การ ฝึกอบรม	4.09
4) การจัดการ	4.45			4) การผลิตและใช้ สื่อการสอน/การ ฝึกอบรม	4.07
5) การวางแผน	4.37				

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายการของสมรรถนะหลักแต่ละด้าน และรายการสมรรถนะย่อยในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากลงไป พบว่า สมรรถนะด้านการพัฒนาความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$) ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ ($\bar{X}=4.45$) และด้านการสอน/การฝึกอบรม ($\bar{X}=4.29$) มีค่าเฉลี่ยระดับมากตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายการสมรรถนะย่อย จำนวนทั้งหมด 28 รายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดมี 10 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การมีจิตบริการ ($\bar{X}=4.78$) การมีมนุษยสัมพันธ์ การแสวงหาความรู้และไฟรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.70$) การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.64$) การสื่อสารและการนำเสนอ ($\bar{X}=4.58$) การใช้ภาษาไทย และการมีความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.56$) การตัดสินใจ และการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.54$)

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.50 ขึ้นไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ผู้วิจัยจะตัดออก เพื่อให้ได้กรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ที่ตรงประเด็นมากที่สุด จึงไม่มีรายการใดถูกตัดออก

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ครอบคลุม 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาความร่วมมือ 2) ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ และ 3) ด้านการสอน/การฝึกอบรม โดยมีสมรรถนะย่อยจำนวน 28 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงไป ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ด้านการพัฒนาความร่วมมือ

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 7 รายการ ดังนี้

- 1) การมีจิตบริการ
- 2) การมีมนุษยสัมพันธ์
- 3) การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้
- 4) การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ
- 5) การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา
- 6) การตัดสินใจ
- 7) การมีภาวะผู้นำ

1.2 การทำงานเป็นทีม จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 5 รายการ ดังนี้

- 1) การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- 2) การประสานงาน
- 3) การสร้างเครือข่าย
- 4) การจัดการ
- 5) การวางแผน

สมรรถนะที่ 2 ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้

2.1 การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 3 รายการ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้
- 2) การวิเคราะห์คำถาม
- 3) การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ / สันทนา

2.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุน จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 2 รายการ ดังนี้

- 1) การให้คำปรึกษาและแนะแนว
- 2) การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต

สมรรถนะที่ 3 ด้านการสอน/การฝึกอบรม

3.1 ความรู้และทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 7 รายการ ดังนี้

- 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ
- 2) การสื่อสารและการนำเสนอ
- 3) การใช้ภาษาไทย
- 4) การใช้ภาษาอังกฤษ
- 5) การประชาสัมพันธ์
- 6) การรู้หลักสูตรการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21
- 7) การทำวิจัย

3.2 การจัดการสอน/การฝึกอบรม จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 4 รายการ ดังนี้

- 1) การใช้เทคนิค วิธีการสอน/การฝึกอบรม
- 2) การวัดและประเมินผลการสอน/การฝึกอบรม
- 3) การออกแบบการสอน/การฝึกอบรม
- 4) การผลิตและใช้สื่อการสอน/การฝึกอบรม (เช่น แผ่นพับ คู่มือ จุลสาร Power

Point สื่อสังคมออนไลน์ บทเรียนออนไลน์)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเอกสารและการสำรวจ โดยการสัมภาษณ์ และการสอบถามความคิดเห็น

2.1 แหล่งข้อมูลและประชากร

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 108 รายการ
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 20 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำนวน 51 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดคุณสมบัติ โดยทุกกลุ่มมีการเลือกแบบกระจายให้ครอบคลุมประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน และครอบคลุมทุกสาขาวิชา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลบรรณานุกรมของเอกสารและงานวิจัย 2) บทบาทของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ และ 3) สมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

2. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลผู้ใช้สัมภาษณ์ 2) บทบาทของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ 3) สมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ และ 4) ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. แบบสอบถาม จำแนกเป็น 3 ตอน 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ทั้งภาพรวมและรายด้าน และ 3) ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และตรวจสอบความเที่ยงโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิใช้แบบสัมภาษณ์ และการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบบันทึกข้อมูล และการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์รายการสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป จึงจะใช้เป็นรายการกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

2.5 การนำเสนอข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยและผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ จำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ ด้านการสอน/การฝึกอบรม และ ด้านการพัฒนาความร่วมมือ รวม 6 รายการ และมีรายการสมรรถนะย่อย จำนวน 28 รายการ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำนวน 51 คน ต่อร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ด้านการพัฒนาความร่วมมือ ($\bar{X}=4.56$) มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ส่วนด้านบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ และด้านการสอน/การฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ตามลำดับ ($\bar{X}=4.45$ และ $\bar{X}=4.29$)

3. ผลการพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ครอบคลุมสมรรถนะหลัก 3 ด้าน สมรรถนะย่อย จำนวน 28 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงไป ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ด้านการพัฒนาความร่วมมือ

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 7 รายการ ดังนี้

- 1) การมีจิตบริการ
- 2) การมีมนุษยสัมพันธ์
- 3) การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้
- 4) การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ
- 5) การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา
- 6) การตัดสินใจ
- 7) การมีภาวะผู้นำ

1.2 การทำงานเป็นทีม จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 5 รายการ ดังนี้

- 1) การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- 2) การประสานงาน
- 3) การสร้างเครือข่าย
- 4) การจัดการ
- 5) การวางแผน

ดังนี้

สมรรถนะที่ 2 ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้

2.1 การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 3 รายการ

- 1) การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการของผู้ใช้
- 2) การวิเคราะห์คำถาม
- 3) การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ / สนทนา

2.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุน จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 2 รายการ ดังนี้

- 1) การให้คำปรึกษาและแนะแนว
- 2) การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต

สมรรถนะที่ 3 ด้านการสอน/การฝึกอบรม

3.1 ความรู้และทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 7 รายการ ดังนี้

- 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง การสืบค้น และการนำเสนอ
- 2) การสื่อสารและการนำเสนอ
- 3) การใช้ภาษาไทย
- 4) การใช้ภาษาอังกฤษ
- 5) การประชาสัมพันธ์
- 6) การรู้หลักสูตรการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21
- 7) การทำวิจัย

3.2 การจัดการสอน/การฝึกอบรม จำแนกเป็นสมรรถนะย่อย 4 รายการ ดังนี้

- 1) การใช้เทคนิค วิธีการสอน/การฝึกอบรม
- 2) การวัดและประเมินผลการสอน/การฝึกอบรม
- 3) การออกแบบการสอน/การฝึกอบรม
- 4) การผลิตและใช้สื่อการสอน/การฝึกอบรม (เช่น แผ่นพับ คู่มือ จดสาร Power

Point สื่อสังคมออนไลน์ บทเรียนออนไลน์)

4. อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญที่พบจากการวิจัยการพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญด้านการให้บริการศึกษาผู้ใช้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการสอน ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ การเรียนรู้ออนไลน์ และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทำให้บทบาทของบรรณารักษ์เปลี่ยนไป (ACRL, 2010 ; Gabbay, & Shoham, 2019 ; Sacchanand, 2009 ; Walter, 2008 ; Wheeler, 2015) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุตินา สัจจามันท์ (Sacchanand, 2009) ; Tanloet & Tuamsuk (2011) พบว่า บรรณารักษ์มีบทบาทเป็นผู้สอน ผู้ให้บริการอ้างอิง และที่ปรึกษาด้านสารสนเทศ

บทบาทด้านการสอนของบรรณารักษ์สะท้อนผ่านบทความและงานวิจัยในระดับสากล และผลการวิจัยของ เรโนลด์ (Reynold, 2017) พบว่า ในช่วง ค.ศ. 2015-2016 มีบทความและงานวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการศึกษาผู้ใช้และการรู้สารสนเทศ เพิ่มขึ้น จาก 488 รายการ เป็น 523 รายการ และจอห์นสัน (Johnson, 2018) พบว่า ค.ศ. 2017 มีงานวิจัยเพิ่มขึ้นเป็น 590 รายการ รวมทั้ง สโปล และเด็ทเมอริง (Sproles & Detmering, 2015) พบว่า มีประกาศรับสมัครงานตำแหน่งบรรณารักษ์ด้านการสอนอย่างสม่ำเสมอตลอดช่วง 40 กว่าปีที่ผ่านมา โดย วิลเลอร์ (Wheeler, 2015) พบว่า มีการใช้คำที่แสดงบทบาทของบรรณารักษ์เป็นภาษาอังกฤษหลายคำ เช่น อาจารย์บรรณารักษ์ (teacher-librarian) นักการศึกษา (educator) คู่สอน (faculty partners) ผู้ฝึกอบรม (trainer) เป็นต้น

2. ผลการวิจัยพบว่า กรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการพัฒนาความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา สังกัดสมาคมห้องสมุดอเมริกัน สมาคมห้องสมุดวิจัยแห่งแคนาดา และสมาคมงานบริการอ้างอิงและบริการผู้ใช้ ที่ระบุว่าการพัฒนาความร่วมมือเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญของบรรณารักษ์ (ACRL, 2011 ; ALA, 2009 ; CARL, 2010 ; RUSA, 2017) มีความสำคัญต่อการให้บริการศึกษาผู้ใช้ เนื่องจากความสำเร็จของการให้บริการศึกษาผู้ใช้เกิดจากความร่วมมือ โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ และความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษา (น้ำลิน เทียมแก้ว, 2559 ; รัชนิกรณ์ อินเล็ก โขจรารงค์ จงจอหอ ยศยาดา สิทธิวงษ์ กฤษติกา สุนทร และปราณา อุดมศรี, 2559 ; ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประพินพงศกร, 2561 ; สันทนา กุลรัตน์, 2556 ; Allner, 2010 ; Chen, 2018 ; Franklin, 2013 ; Koo, 2010 ; Pautz, & Gauder, 2017 ; Scripps-Hoekstra, & Hamilton, 2016)

3. ผลการวิจัยพบว่า รายการสมรรถนะย่อยด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ การมีจิตบริการ การมีมนุษยสัมพันธ์ การแสวงหาความรู้และความใฝ่รู้ โดยทั้งสามรายการเป็นสมรรถนะที่อยู่ในส่วนของคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน นอกเหนือจาก ความรู้ และทักษะทางวิชาชีพ โดยเป็นสมรรถนะร่วมของบรรณารักษ์ที่ทุกตำแหน่งในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต้องมี (ปิยสุดา ดันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข, 2554 ; พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2556)

การมีจิตบริการ เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญมากที่สุดของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (ปิยสุดา ดันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข, 2554 ; พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2556 ; วรรณยา เฉลยปราชญ์, 2557 ; สุมรรษตรา แสนวา, 2557 ; Koo, 2010) การมีจิตบริการ ประกอบด้วย การมีใจพร้อมให้บริการ การบริการด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นในการให้บริการและมีความยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจและต้องการมาใช้บริการในครั้งต่อไป (พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2556 ; มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย, 2551)

การมีมนุษยสัมพันธ์ มีความสำคัญต่อการให้การศึกษาผู้ใช้ เนื่องจากบรรณารักษ์ต้องปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้โดยตรง และผ่านเครือข่ายของห้องสมุดอยู่เสมออันเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใช้กับบรรณารักษ์ (ปิยสุดา ดันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข, 2554 ; พันพันธ์ ปิลกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2556 ; วลัยชรัตน์ อินทร์สุวรรณ, 2554) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผุสดี นนทคำจันทร์ (2555) มณีรัตน์ ฉัตรอุทัย (2551) และวรรณยา เฉลยปราชญ์ (2557) ศิริพร แซ่อึ้ง (2556) พบว่าบรรณารักษ์ต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคลในเรื่องการติดต่อประสานงานและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นผู้ประสานงานหรือผู้ให้คำแนะนำในการช่วยเหลือผู้ใช้บริการให้สามารถค้นหา หรือสืบค้น และประเมินผลสารสนเทศตามที่ต้องการได้ บรรณารักษ์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการ และเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ เฟอ์นันเดส และบูเอนโรสโตร (Fernandez & Buenrostro, 2015) พบว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นสมรรถนะส่วนบุคคลประการหนึ่งที่บรรณารักษ์ควรมี โดยบรรณารักษ์สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้โดยเครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมและสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เช่น Facebook, Line, Blog, Wiki, RSS เป็นต้น (อลิษา สรเดช และอรนุช เสวตรัตนเสถียร, 2561)

การแสวงหาความรู้ และความใฝ่รู้ มีความสำคัญต่อบรรณารักษ์ เนื่องจากบรรณารักษ์ทำงานเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่มีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บรรณารักษ์จึงต้องมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และใฝ่รู้ เพื่อคงภาพลักษณ์

ความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ และความน่าเชื่อถือ แม้เทคโนโลยีทำให้บทบาทและหน้าที่ของบรรณารักษ์เปลี่ยนไป (ปิยสุดา ตันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข, 2554 ; วลัยชรินทร์ อินทร์สุวรรณ, 2554 ; สันทนา กุศลรัตน์, 2556 ; ACRL, 2017 ; ACRL, 2018 ; ALA, 2009 ; El-Maamiry & AbidGhauri, 2014)

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบและการอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) บรรณารักษ์ควรใช้กรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวทางพัฒนาตนเอง
- 2) ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ วางแผน และ พัฒนาบรรณารักษ์ให้มีสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ตามกรอบที่พัฒนาขึ้น
- 3) สถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ โดยการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาสมรรถนะบรรณารักษ์
- 4) สมาคมและองค์กรวิชาชีพ รวมทั้งเครือข่ายบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรนำกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติในการพัฒนาบทบาทและสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้และการจัดกิจกรรมหรือจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษ์

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยสมรรถนะหลักด้านอื่นที่จำเป็นของบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา เช่น สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- Thai MOOC. (2560). การรู้สารสนเทศ (Information literacy). สืบค้นจาก https://thaimooc.org/courses/course-v1:NRRU-MOOC+nrru001+2017_T1/about
- กนกวรรณ ชินอ่อน และกันยรัตน์ เคียวเช่น. (2554). การส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ในรายวิชาโครงการคอมพิวเตอร์ 1 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 29(1), 13-22.
- กาญจนา จันทร์สิงห์ ชูติมา สัจจามันท์ และจันทิมา เขียวแก้ว. (2560). การพัฒนากรอบสมรรถนะ ด้านการวิจัยของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 10(1), 1-15.
- กิตติยา สุทธิประภา วราภรณ์ พนมศิริ และศิวนันท์ ศรีสุนทร. (2562). บริการอ้างอิงเชิง ประสบการณ์. *Pulinet Journal*, 5(1), 194-201.
- กิตติศักดิ์ แก้วเนียม. (2558). ระบบนำชมห้องสมุดเสมือนจริง (JFK360 virtual library tour). *PULINET Journal*, 3(2), 72-76.
- ชูติมา สัจจามันท์. (2556). ประเด็นสำคัญและกรณีศึกษาการพัฒนาสมรรถนะนักสารสนเทศ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาประสพการณ์วิชาชีพสารสนเทศ* (หน่วยที่ 4, น. 1-40). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูติมา สัจจามันท์ ปรียาพร ฤกษ์พินัย รุจเรขา วิทยาอุทกพิบูล ทศนา หาญพล สุจิตร์ สุวภาพ และ ประจักษ์ วัฒนาสุสิทธิ์. (2560). ห้องสมุด ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และสังคม: การประชุมวิชาการนานาชาติห้องสมุดและสารสนเทศของอิตาลี ค.ศ.2017. *วารสารห้องสมุด*, 61(2), 9-26.
- ฐิติ คำหอมกุล และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ. (2555). การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา ในมหาวิทยาลัย. *วารสารบรรณารักษศาสตร์*, 32(1), 29-40.
- ดวงแก้ว เงินพลทรัพย์. (2559). *การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- _____. (2560, 12 มีนาคม). อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: สัมภาษณ์.
- ดารารัฐ รัชนิวัต. (2557). *สื่อประชาสัมพันธ์การศึกษา*. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ดวงแสง ณ นคร และศยามน อินสะอาด. (2558). *การใช้สื่อการเรียนรู้*. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชั้น์ชนก อากรปรุ และรัตนา ณ ลำพูน. (2560). สมรรถนะภาวะผู้นำนักวิชาชีพสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 8(2), 129.
- ทิพวรรณ สุขรวยและพรชนิตว์ ลีนาราช. (2558). สมรรถนะที่จำเป็นของนักวิชาชีพสารสนเทศในการปฏิบัติงานบริการสนับสนุนการวิจัยในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยไทย. *อินฟอร์เมชัน*, 22(2), 35-49.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2557). การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Promoting information literacy for higher education). *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 32(1), 120-137.
- ชมลวรรณ ขุนไพชิต. (2550). การวิจัยกับบทบาทที่เปลี่ยนไปของบรรณารักษ์ยุคดิจิทัล. *วารสารวิทยบริการ*, 18(3), 140-146.
- ชั้น์ชนก อากรปรุ และรัตนา ณ ลำพูน. (2560). สมรรถนะภาวะผู้นำนักวิชาชีพสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 8(2), 129-150.
- นภลัย ทองปิ่น. (2561). ร่วมมือสร้างสรรค์สร้างสังคมการเรียนรู้: การประชุมวิชาการระดับชาติและประชุมใหญ่สามัญประจำปี พุทธศักราช 2560 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. *วารสารห้องสมุด*, 62(2), 65-87.
- น้อย คันชั่งทอง. (2560, 25 มีนาคม). ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม : สัมภาษณ์.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน และรุจเรขา วิทยาอุทตติกุล. (2557). Massive Open Online Course (MOOC) กับความท้าทายของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*. 7(1), 78-89.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2559). แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 5, 52-69.
- นุจรินทร์ ปทุมพงษ์. (2558). การพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิของประเทศไทยสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ. *วารสารบรรณารักษศาสตร์ มศว*, 8(2), 16-27.

- ประภัสสร โคตรสมบัติ. (2560, 12 มีนาคม). บรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง: สัมภาษณ์.
- ประกาศรี เขียวคง. (2553). การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. *วารสารบรรณารักษศาสตร์*, 30(2), 19-32.
- ประอรนุช โปร่งมณีกุล. (2557). บริการอ้างอิงและสารสนเทศ (Reference and Information Services). *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*, 16(1), 57-71.
- ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และดารารพร มาตขาว. (2561). ห้องสมุดในศตวรรษที่ 21 (21st century library). *วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ*, 6(1), 1-16.
- ปิยสุดา ตันเลิศ. (2553). *การพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของนักวิชาชีพสารสนเทศสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทยในศตวรรษหน้า (พ.ศ.2553-2562)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ปิยสุดา ตันเลิศ และกุลธิดา ท้วมสุข. (2554). บทบาทของห้องสมุดและนักวิชาชีพสารสนเทศสำหรับห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาไทย พ.ศ.2553-2562. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 17(4), 608-623.
- ไพบรมา เสียงราช. (2560, 24 มีนาคม). อาจารย์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม: สัมภาษณ์.
- ศุสดี นนทกำจันท์. (2555). ทักษะและความรู้ความสามารถที่สำคัญของนักวิชาชีพสารสนเทศยุคใหม่. *มนุษยศาสตร์สาร*, 13(1), 49-60.
- พินพันธ์ ปลีกศิริ และพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์. (2556). ความคาดหวังของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่อสมรรถนะเฉพาะตำแหน่งของบรรณารักษ์. *วารสารบรรณารักษศาสตร์*, 33(1), 23-35.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2560, 23 มีนาคม). อาจารย์พิเศษภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: สัมภาษณ์.
- พัชรภรณ์ เกษะประกกร. (2560, 24 มีนาคม). อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ : สัมภาษณ์.
- พิทา จารุพูนผล. (2560, มีนาคม 8). ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต : สัมภาษณ์.

- พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทซ์. (2560, 22 มีนาคม). อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: สัมภาษณ์.
- เพชรภรณ์ จันทรสุตร์. (2557). การพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ
ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 4(2), 258-275.
- ภาวนา เขมะรัตน์. (2560, 27 มีนาคม). บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: สัมภาษณ์.
- มณีรัตน์ นัตรอทัย. (2551). การศึกษากรอบสมรรถนะและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ
ของผู้ให้บริการห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง. *วารสารพระจอมเกล้าลาดกระบัง*, 16(1), 33-43.
- มลิวัดย์ ประดิษฐ์ธีระ. (2560, 16 มิถุนายน). ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต:
สัมภาษณ์.
- เยาวรัตน์ บางสาลีและพิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทซ์. (2560). ความคาดหวังของอาจารย์มหาวิทยาลัย
ที่มีต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการสนับสนุนการวิจัย. *วารสารรังสิตสารสนเทศ*,
23(2), 116-137.
- รวีวรรณ ขำพล. (2558). บริการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ของหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี. *Pulinet
Journal*, 2(3), 109-115. สืบค้นจาก
<https://pulinet.oas.psu.ac.th/index.php/journal/article/view/132>
- รัชนิกรณ์ อินเล็ก โขศจารงค์ จงจอหอ ยศยาดา สิทธิวงษ์ กฤษติกา สุนทร และปราณา อุดมศรี.
(2559). ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์และอาจารย์ ในการเรียนรู้ทักษะการรู้
สารสนเทศของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *อินฟอर्मชัน*, 23(2), 7-16.
- รัตนา พรหมสวัสดิ์ และขวัญชฎิล พิศาลพงศ์. (2554). การพัฒนารูปแบบการให้บริการตอบคำถาม
และช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย.
วารสารอินฟอर्मชัน, 18(2), 22-41.
- ระเบียบ แสงจันทร์ และศศิพิมล ประพินพงศกร. (2561). ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับ
บรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการสร้าง
นวัตกรรมห้องสมุดของผู้เรียนด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.
Pulinet Journal, 5(3), 90-97.
- รุจเรขา วิทยาอุทกพิบูล. (2560, 4 พฤษภาคม). ผู้อำนวยการหอสมุดและคลังความรู้
มหาวิทยาลัยมหิดล : สัมภาษณ์.

- วรรณุช สุนทรวิณิต. (2560, 3 มีนาคม). รักษาการผู้อำนวยการสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: สัมภาษณ์.
- วรายุทธ ศรีวรกุล. (2560, 15 มีนาคม). คณบดีคณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ: สัมภาษณ์.
- วรรณยา เฉลยปราชญ์. (2557). การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรห้องสมุด ตามยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *รังสิตสารสนเทศ*, 20(2), 7-26.
- วลัญชรรัตน์ อินทร์ศวร. (2554). ทักษะที่จำเป็นสำหรับบรรณารักษ์ยุคใหม่. *วารสารบรรณทัศน์*, 3(1). สืบค้นจาก <http://bannatad.human.cmu.ac.th/index.php/bannatad/issue/view/1/showToc>.
- แหวตดา เดชาทวิวรรณ. (2551). *การบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศตพล ยศกรกุล และกันยารัตน์ เควียเช่น. (2557). การพัฒนาบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเสมือนสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้แนวคิดห้องสมุด 2.0. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 32(3), 1-18.
- ศศิพิมล ประพินพงศกร. (2556). การให้การศึกษาแก่ผู้ใช้: กระบวนทัศน์ยุคดิจิทัล (User education: Digital age paradigm). *วารสารสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 31(1), 65-95.
- ศิริพร แซ่อึ้ง. (2556). การพัฒนาสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. *รังสิตสารสนเทศ*, 23(2), 21-34.
- ศุภรชชตรา แสนวา. (2557). บทบาทและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 6(1), 103-120.
- สงบ ลักษณะ. (2560, 3 เมษายน). คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมนุษยศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ: สัมภาษณ์.
- สมรภัช สหพงศ์. (2560, 11 มีนาคม). นักวิชาการศึกษา สถาบันการแพทย์จักรีนฤเบศร คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล: สัมภาษณ์.
- สมศิลป์ ศรีประภัสสร. (2560, 10 มีนาคม). หัวหน้าฝ่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และดิจิทัล สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ: สัมภาษณ์.

- สมาน ลอยฟ้า. (2551). ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด: การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและห้องสมุดเฉพาะจังหวัดขอนแก่น. *อินฟอร์เมชัน*, 15(2), 35-39. สืบค้นจาก <https://ejournal.kku.ac.th/information/article/view/42/38>
- สันทนา กุศลรัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (วิทยานิพนธ์คุุณบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/main/download/plan/plan20yrs.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2561 (IMD 2018)*. นนทบุรี: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2561). *Liaison librarians*. สืบค้นจาก <http://library.cmu.ac.th/rsc/index.php?liaisonlibrarian.php&contid=16>
- สาริณี อำนวยวงศ์. (2555). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุณี บุญพิทักษ์. (2560, 11 มีนาคม). อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร: สัมภาษณ์.
- สุพจน์ อิงอาจ. (2559). *สื่อเพื่อการฝึกอบรมเบื้องต้น*. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพรรณธร บุญช่วย. (2560, 12 มีนาคม). บรรณารักษ์ หอบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี: สัมภาษณ์.
- สุพัตรา สิ้นชัยสุข. (2560, 10 มีนาคม). อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ: สัมภาษณ์.
- สุมาลี วาทีหวาน อารีย์ ชื่นวัฒนา และ พวา พันธุ์เมฆา. (2556). บทบาทในการสอนการรู้สารสนเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยของรัฐ. *บรรณสารศาสตร์ มศว*, 6(2), 32-46.

- อลิษา สรเดช และอรนุช เสวตรัตนเสถียร. (2561). ความคาดหวังของผู้บริหารห้องสมุด มหาวิทยาลัยต่อทักษะของบรรณารักษ์เรื่องเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ที่ใช้สำหรับงานบริการสารสนเทศ. *วารสารนาครบุตรปริทรรศน์*, 10(พิเศษ), 48-59.
- อัญมณี ศรีวัชรินทร์. (2554). สมรรถนะตามสายงานบริการของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. *วารสารสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 12(2), 126-133.
- อัมรินทร์ แก้วทองทรัพย์. (256027, มีนาคม). บรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร: สัมภาษณ์.
- Abah, A. T., Chorun, M. T., & Mbatsoron, V. M. (2016). Factors affecting the effectiveness of user education programme for fresh students in selected colleges in Nasarawa State, Nigeria. *International Journal of Academic Library and Information Science*. 4(9), 249-263. Retrieved from <https://bit.ly/2lFluHd>.
- Abiodun, A. S. (2013). *Methods of user education in academic libraries and relationship between user education and information literacy*. Retrieved from <https://bit.ly/2mGBkkY>
- Abubakar, D., & Chollom, K.M. (2017). Relationship of user education, computer literacy and information and communication technology accessibility and use of e-resources by postgraduate students in Nigerian university libraries. *Library Philosophy & Practice (e-Journal)*. 1555. Retrieved from <http://digitalcommons.unl/libphilprac/1555/>
- Aderibigbe, N. A., & Ajiboye, B. A. (2013). User education program as determinant of electronic information resources usage in Nimbe Adedipe University Library, Nigeria. *The Electronic Library*, 31(2), 244-255.
- Agyen-Gyasi, K. (2008). User education at the Kwame Nkrumah University of Science and Technology (KNUST) Library: Prospects and challenges. *Library Philosophy and Practice (e-Journal)*, 193. Retrieved from <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/193/>
- Allner, I. B. (2010). *Teaching of information literacy: Collaboration between teaching faculty and librarians*. (1487052 M.A.), Texas A&M University, Kingsville. Retrieved from <http://search.proquest.com/docview/808425865?accountid=8401>

- American Library Association. (2009). *ALA's core competencies of librarianship*. Retrieved From <http://www.ala.org/ala/educationcareers/corecomp/corecompetences/finalcorecompstat09.pdf>2009.
- _____. (2019). *State of America's libraries report 2019*. Retrieved from <http://www.ala.org/news/state-americas-libraries-report-2019/academic-libraries>.
- Association of College and Research Libraries. (2010). *The value of academic libraries: Comprehensive research review and report*. Retrieved from http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/issues/value/val_report.pdf
- _____. (2011). *Guidelines for instruction programs in academic libraries*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/standards/guidelinesinstruction>.
- _____. (2017). *Roles and strengths of teaching librarians*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/standards/teachinglibrarians>.
- _____. (2018). *The standards for libraries in higher education*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/standards/standardslibraries>
- Austin, T., & Bhandol, J. (2013). The academic librarian: Buying into, playing out, and resisting the teacher role in higher education. *New Review of Academic Librarianship*, 19, 15-35.
- Belsky, L. (2019, Oct 24). Where online learning goes next. *Harvard Business Review*. Retrieved from <https://hbr.org/2019/10/where-online-learning-goes-next>
- Bem-Bura, M. D. (2015). Students' perception of library orientation programme in Benue State University, Makudi. *International Journal of Innovative Research & Development*, 4(3), 78-83. Retrieved from <http://52.172.159.94/index.php/ijird/article/view/62009/48371>
- Benjes-Small, C., & Miller, R. K. (2017). The hats we wear: Examining the many roles of the new instruction librarian. *American Libraries*, 48, 46-49. Retrieved from <https://americanlibrariesmagazine.org/2017/11/01/the-hats-we-wear-instruction-librarian/>
- Bhattacharyya, S., & Patnaik, K.R. (2017). Changing the scope of library instruction in the digital age. *Information Science Reference*. Retrieved from <https://bit.ly/2l2xz99>.
- Bhatti, R. (2010). An evaluation of user-education programmes in the University of Pakistan. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. Retrieved from <https://bit.ly/2l2ytT5>.

- Boger, T. S., Dybvik, H., Eng, A., & Norheim, E. H. (2016). An assessment of library instruction: its influence on search behavior of first-and third-year students. *Journal of Information Literacy*, 10(2). doi: <http://dx.doi.org/10.11645/10.2.2135>.
- Borgohain, D., & Neog, M. (2015). User education programme (UEP) in academic libraries of Guwahati (Assam): A survey. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 3(6), 74-84. Retrieved from <http://www.ajms.co.in/sites/ajms2015/index.php/ajms/article/view/1149>.
- Brecher, D., & Klipfel, K. M. (2014). Education training for instruction librarians. *Communications in Information Literacy*, 8(1), 43-49. Retrieved from <https://bit.ly/2IKAxPH>.
- Brydges, B. & Clarke, K. (2015). Is it time to re-envision the role of academic librarians in faculty research? *Library Connect*, 13(7). Available from Emerald e-Journal.
- Canadian Association of Research Libraries. (2010). *Core competencies for 21st century CARL librarians*. Retrieved from http://www.carl-brc.ca/uploads/pdfs/core_comp_profile-e.pdf.
- Chen, Y. H. (2018). Faculty-librarian collaborations enhance doctoral student success: Strategies for retention and graduation. *C & RL News*, 79(10), 560-564. Retrieved from <https://crln.acrl.org/index.php/crlnews/article/view/17436/19238>
- David, E. L., Lundstrom, K., & Martin, P. N. (2011). *Librarian perceptions and information literacy instruction models*. Retrieved from <https://bit.ly/2l3mQvj>.
- Diep, K. C., & Nahhl, D. (2011). Information literacy instruction in four Vietnamese University Libraries. *International Information & Library Review*, 43(4), 198-206. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S105723171100052X>.
- Dixton-Thomas, C. (2012). *Information literacy and the 21st century academic librarian: A delphi study*. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=ED538412>.
- El-Maamiry, A. A., & AbidGhauri, M. (2014). Information professional and the changing role in knowledge economy. *International Journal of Information Dissemination and Technology*, 4(1), 74-78. Retrieved from <http://www.ijidt.com/index.php/ijidt/article/view/4.1.11/143>.

- Esse, U. C. (2014). Effects of library instruction on satisfaction with the use of library and its services: A case study of undergraduate students in five universities in Southern part of Nigeria. *European Scientific Journal*, 10(13). Retrieved from <https://bit.ly/2ILVYjw>.
- Farooq, M. U., Ullah, A., Iqbal, M., & Hussain, A. (2016). Current and required competencies of university librarians in Pakistan. *Library Management*, 37(8-9), 410-425. Retrieved from Emerald e-Journal, <https://doi.org/10.1108/LM-03-2016-0017>.
- Fernandez, L. M., & Buenrostro, J. (2015). *Competencies of professional librarians in Northern Luzon, Philippines: Basis for building capacities and continuing professional development*. Retrieved from <https://bit.ly/2lMumL6>.
- Folorunso, O., & Njoku, E. (2016). Influence of library environment and user education on undergraduates' use of library at the University of Ibadan, Nigeria. *European Scientific Journal*, 12(19), 288-304. doi: 10.19044/esj.2016.v12n19p288
- Forbes, C., & Keeran, P. (2017). Reference, instruction and outreach: Current methods and models. In T. Gilman (Ed.), *Academic librarianship today*, (pp.85-100). London: Rowman & Littlefield.
- Frankke, F., & Suhl-Strohmenger, W. (2014). Teaching information literacy: The role of university libraries in German. *Journal of Information Literacy*, 8(2), 154-160.
- Franklin, K. (2013). *Faculty/Librarian interprofessional collaboration and information literacy in higher education*. The Claremont Graduate University. Retrieved from <http://gradworks.umi.com/35/58/3558948.html>.
- Fraser-Arnott, M. (2017). Competencies for information specialists in emerging roles. *Library Management*, 38(1), 65-76. Retrieved from Emerald e-Journal.
- Gabbay, L. K., Shoham, S. (2019). The role of academic libraries. *Journal of Librarianship and Information Science*. Retrieved from <http://researchgate.net/publication/331063849>
- Gaha, U., Hinnefeld, S., & Pellegrino, C. (2018). The academic library's contribution to student success: Library instruction and GPA. *College & Research Libraries*. Retrieved from <https://bit.ly/1SfkfDa>

- Gbuushi, J. A., & Ubwa, T. T. (2018). Impact of library user education program on undergraduate students in Benue State University, Makurdi, Nigeria. *European Scientific Journal*, 14(7), 1857-7881. Doi: 10.19044/esj.2018.v14n7p126.
- Gilman, N.V., et al. (2017). A faculty-librarian collaboration success story: implementing a teach-the-teacher library and information literacy instruction model in a first-year agricultural science course, *Library Trends*, 65(3), 339-358.
- Hamid, A., & Ahmad, Z. (2016). User education programs in university libraries: A survey. *Pakistan Library & Information Science Journal*, 47(1), 72-78. Available from EBSCO.
- Hoffman, S. (2011). Embedded academic librarian experiences in online courses: Roles, faculty collaboration, and opinion. *Library Management*, 32(6-7), 444-456. Retrieve from Emerald e-Journal.
- Idoniboye-Obu, T. I. (2017). *An analysis of user education programmes in selected university libraries in Kwazulu-Natal, South Africa*. Retrieved from <https://researchspace.ukzn.ac.za/xmlui/handle/10413/14378>.
- Johnson, et al. (2018). Library instruction and information literacy 2017. *Reference Services Review*, 46(4), 628-734.
- Julien, H. (2018). Survey of information literacy instructional practices in U.S. academic libraries. *College & Research Libraries*, 79(2), Retrieved from <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16606/18601>
- Julien, H., Latham, D., & Gross, M. (2018). *New understandings of current information literacy instruction practices: Informing our scholarship and our teaching*. Retrieved from <https://journals.library.ualberta.ca/ojs/cais-acsi.ca/index.php/cais->
- Kim, S. U., & Shumaker, D. (2015). Student, librarian, and instructor perceptions of information literacy instruction and skills in a first year experience program: A case study. *The Journal of Academic Librarianship*, 41, 449-456. Retrieved from Science Direct Database.
- Koo, C. S.-G. (2010). *Competencies for new era librarian and information professionals*. Retrieved from file:///C:/Users/lib/Downloads/COMPETENCIES_FOR_NEW_ERA_LIBRARIANS_AND_INFORMATI%20(2).pdf

- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology*. (3rd ed.). Los Angeles: SAGE.
- Kuan-nien C., & Pei-chun L. (2011). Information literacy in university library user education. *Aslib Proceeding*, 63(4), 399-418. Retrieved from <https://bit.ly/2kzFxGP>.
- Kumar, B. R., & Phil, M. (2009). User education in libraries. *International Journal of Library and Information Service*, 1(1), 001-005.
- Latham, D., Gross, M., & Witte, S. (2013). Preparing teachers and librarians to collaborate to teach 21st century skills: Views of LIS and education faculty. *School Library Research*, 16, 1-23.
- Leong, J. (2008). Academic reference librarians prepare for change: An Australian case study. *Library Management*, 29, 77-86.
- Liman, Y. A., Jain, P., Grand, B., & Mutshewa. (2017). Skills and competencies required by academic librarians in an internet-driven environment. *UNISA*, 35(4), 1-16. Retrieved from <https://doi.org/10.25159/0027-2639/3564>.
- Liu, Q., Lo, P., Isumura, H. (2016). Measuring the importance of library user education: A comparative study between Fudan University and the National Taiwan Normal University. *The Journal of Academic Librarianship*, 4(2). Retrieved from <http://dx.doi.org/10.2016/j.acalib.2016.08.009>.
- Loesch, M. F. (2010). Librarian as professor: A dynamic new role. *Education Libraries*, 33(1), 31-37.
- Maduako, P. U. (2013). User education and library use in colleges of education in ABIA and IMO states. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 955. Retrieved from <https://bit.ly/213SuJ0>.
- Manuell, R. (2018). The education and training role of Australian academic librarians. *Journal of the Australian Library and Information Association*. Doi: <https://doi.org/10.1080/24750158.2018.1552389>.
- Manuwa, A., Agboola, B., & Aduku, B. (2018). Effects of library orientation on library use in two academic libraries in Gashu'a, Yobe State, Nigeria. *Journal of Library and Information Sciences*, 6(2), 49-55. Retrieved from http://jlisnet.com/journals/jlis/Vol_6_No_2_December_2018/5.pdf

- Mavodza, J. (2011). Refereed article: The academic librarian and the academic. *New Library World*, 112(9-10), 446-451.
- Mishra, M., & Manapatra, R. K. (2013). Need of user education libraries: re-envisaged. *VSRD International Journal of Technical & Non-Technical Research*, 3(3), 43-49.
- Montiel-Overall, P., & Grimes, K. (2013). Teachers and librarians collaborating on inquiry-based science instruction: A longitudinal study. *Library and Information Science Research*, 35, 41-53. Retrieved from Science Direct Database.
- Moselen, C., & Wang, L. (2014). Integrating information literacy into academic curricula: A professional development programme for librarians at the university of Auckland. *The Journal of Academic Librarianship*, 40(2), 116-123. Available from Science Direct Database.
- Moyane, S. P., Dube, L., & Hoskins, R. (2015). Evaluating user education programmes for postgraduate students in the School of Management, Information Technology and Governance at the University of Kwazulu Natal, South African. *Journal of Libraries and Information Science*, 81(1), 28-40.
- Murugan, S. (2013). User education: Academic libraries. *International Journal of Information Technology and Library Science Research*, 1(1), 1-6.
- Nitecki, D. E., & Davis, M. E. (2017). *Changing landscapes: New roles for academic librarians*. Retrieved from <http://library.ifla.org/1833/>
- Nonthacumjane, P. (2010). *Essential competencies of an information professional working in a digital library environment, in the opinions of Norwegian and Thai library and information science educators*. Retrieved from <https://bit.ly/2mznPU1>.
- Oakley, B., & Sejnowski, T. (2018). *Learning how to learn: How to succeed in school without spending all your time studying*. Available from <https://amzn.to/2mFELsa>.
- Omeluzor, S. U. (2017). Methods, effect and challenges of library instruction in academic libraries. *Library Philosophy and Practice (e-Journal)*, 1465. Retrieved from <https://bit.ly/2mzq89X>.
- Overn, K. M. (2014). Faulty-library collaboration: Two pedagogical approaches. *Journal of Information Literacy*, 8(2), 36-55.

- Pautz, M. C., & Gauder, H. (2017). Undergraduate research needs: Faculty-librarian collaboration to improve information literacy in policy papers. *Journal of Public Affairs Education, 23*(4), 1017-1030. Doi: 10.1080/15236803.2017.12002302.
- Punchihewa, C. N. D., Kiriella, K. G. A. P., Kumara, A. D. B., & Kodikara, R. C. (2018). Students' perception towards the library user education programmes of the University of Moratuwa, Sri Lanka: A case study. *Journal of the University Librarians Association of Sri Lanka, 21*(2), 106-122. Retrieved from doi: <https://doi.org/10.4038/jula.v21i2.7920>.
- Reference and User Services Association. (2017). *Professional competencies for Reference and User Services Librarians*. Retrieved from <http://www.ala.org/rusa/resources/guidelines/professional>
- Reynolds, L., Willenborg, A., & McClellan, S. (2017). Library instruction and information literacy 2016. *Reference Services Review, 45*(4), 596-599.
- Rinto, E. E., & Cogbill-Seiders, E. I. (2015). Library instruction and themed composition courses: An investigation of factors that impact student learning. *The Journal of Academic Leadership, 41*, 14-20. Available from ScienceDirect database.
- Sacchanand, C. (2009). *Educational roles of academic librarians: A case of the distance education doctoral degree programme Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand*. ICAL-2009 vision and roles of the future academic libraries. Retrieved from http://www.tla.or.th/images/kmanagement/research_paper/ical-30_110_246_1_RV.pdf
- Salisbury, F., Rossiter, I., & Ung, E. (2018). New tactics for orientation: Using gamification to connect and engage students. In K. Bailin, B. Jahre, & S. Morris, (Eds.), *Planning academic library orientations: Case studies from around the world*, (pp. 29-40). Cambridge, MA: Elsevier Limited.
- Scripps-Hoekstra, L., & Hamilton, E. R. (2016). Back to the future: Prospects for education faculty and librarian collaboration thirty years later. *Education Libraries, 39*(1), Retrieved from <http://educationlibraries.mcgill.ca/article/view/10/12>.

- Sharma, P. (2014). User education in libraries. *International Journal of Education and Applied Research*, 6(1), 133-135. Retrieved from <http://ijear.org/vol61/TEP2016/42-priti-sharma.pdf>.
- Sharma, P., Kumar, K., & Babbr, P. (2014). Embedded librarianship: Librarian faculty collaboration. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 34(6), 455-460. Retrieved from <https://publications.drdo.gov.in/ojs/index.php/djlit/article/view/7059>.
- Singh, N. (2010). User education and information literacy in universities of agricultural sciences in India; Role of libraries towards life long learning. *Communications in Information Literacy*, 4(1), 71-92.
- Snellman, C. L. (2015). University in knowledge society: role and challenges. *Journal of System and Management Sciences*, 5(4), 84-113. Retrieved from <http://www.aasmr.org/jsms/Vol5/No.4/JSMS-VOL5-NO4-5.pdf>.
- Sproles, C., & Detering, R. (2015). Working information literacy: The instruction librarian specialty in job advertisements, 1973-2013. *Codex: the Journal of the Louisiana Chapter of the ACRL*, 3(4), 10-32.
- Suleiman, Shammasi Ali. (2012). "User education program in academic libraries: The experience of the international Islamic University Malaysia students." *Library Philosophy and Practice*. Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1851&context=libphilprac>.
- Turner, J. (2016). Instructional design: Skills to benefit the library profession. *Portal: Libraries and the Academy*, 16(3), 477-489. Retrieved from <https://bit.ly/2naIGxv>.
- Ullah, M., & Ameen, K. (2014). Current status of information literacy instruction practices in medical libraries of Pakistan. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 102(4), 281-287. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4188055/pdf/mlab-102-04-281.pdf>.
- Uwakwe, B. S., Onyeneke, C.O., & Njoku, I. N. (2016). Effect of user education on law students' use of the library: A case of the faculty of law library, Imo State University, Owerri, Nigeria. *Information Impact: Journal of Information and Knowledge Management*, 7(1), 70-85.

- Vassilakaki, E., & Moniarou-Papaconstantinou, V. (2015). A systematic literature review informing library and information professionals' emerging roles. *New Library World, 116*(1-2), 37-66. Retrieved from <https://bit.ly/2mJkJgr>.
- Walter, S. (2008). Librarians as teachers: A qualitative inquiry into professional identity. *College & Research Libraries*, Retrieved from <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/15912>.
- Wheeler, E. (2015). Are librarians teachers? Investigating academic librarians' perceptions of their own teaching roles. *Journal of Information Literacy, 9*(2), 111-128.
- Wickramanayake, L. (2015). User education and its present status in University Libraries in Sri Lanka: An overview. *Journal of the University Librarians' Association of Sri Lanka, 19*(1), 92-114.
- _____. (2014). An assessment of academic librarians' instructional performance in Sri Lanka: A survey. *Reference Services Review, 42*(2), 364-383. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/RST-03-2013-0018>.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ดา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. สงบ ลักษณะ, ดร.
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
3. สมรักษ์ สหพงศ์, ดร.
หัวหน้าห้องสมุด สถาบันการแพทย์จักรีนฤเบดินทร์
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. บุญศรี พรหมพันธ์, รองศาสตราจารย์ ดร.
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. พวา พันธุ์เมฆา, รองศาสตราจารย์
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ทองดี กิจบุญชู, ดร.
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

- 1) รุ่งเรขา วิทยาอุทกกุล, คร.
ผู้อำนวยการ หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2) น้อย คั่นชั่งทอง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 3) มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ, คร.
ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
- 4) พิธา จารุพนผล, คร.
ผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- 5) วรนุช สุนทรวินิต
ผู้อำนวยการ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กลุ่มที่ 2 อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

- 1) พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร.
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) พวา พันธุ์เมฆา, รองศาสตราจารย์
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์, อาจารย์
ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 4) ไปรมา เสียงราช, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 5) สุพัตรา สิ้นชัยสุข, คร.
ภาควิชาการศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์

- 6) สงบ ลักษณ์, ดร.
คณบดี บัณฑิตวิทยาลัยมนุษยศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 7) สุณี บุญพิทักษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- 8) สมรักษ์ สหพงศ์, ดร.
สถาบันการแพทย์จักรีนฤเบดินทร์คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล
- 9) พัชราภรณ์ เกษะประกร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 10) วรยุทธ ศรีวรกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
คณบดี คณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 11) ภาวนา เขมะรัตน์
บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 12) สุพรพรรณ บุญช่วย
บรรณารักษ์ หอบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
- 13) ประภัสสร โคตรสมบัติ
บรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 14) กาญจนา จันทร์สิงห์
บรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- 15) สมศิลป์ ศรีประภัสสร
หัวหน้าฝ่าย ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และดิจิทัล สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

**รายชื่อผู้อำนวยการห้องสมุด อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา
สำหรับการสอบถามความคิดเห็น**

กลุ่ม 1 ผู้อำนวยการห้องสมุด

- 1) จีระประภา ละอองคำ, ดร.
ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 2) นันทมาลินี ฅ นคร
หัวหน้าแผนกห้องสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
- 3) สันทนา กุศลรัตน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
ผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- 4) อรุณลักษณ์ รัตนพันธ์, รองศาสตราจารย์
ผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- 5) อารีย์ ชื่นวัฒนา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
ผู้อำนวยการ ศูนย์สนเทศและหอสมุดมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 6) อารีย์ ธัญกิจจานุกิจ, ดร.
ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลุ่ม 2 อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์

- 1) จ่านง วงษ์ชาชม, รองศาสตราจารย์ ดร.
ประธานบริหารหลักสูตร สาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 2) ธนิตา สุขขารมย์, อาจารย์
สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์

- 3) ชารา จันท์อนุ, อาจารย์
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 4) นิโบล วิมลสิทธิชัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 5) ไปรมา เชียงราช, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 6) พรทิพย์ วรกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 7) แววดา เตชา ทวีวรรณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะมนุษยศาสตร์
- 8) สันทยา สาลี, อาจารย์
สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์
- 9) สุพัตรา สิ้นชัยสุข, อาจารย์ ดร.
ภาควิชาการศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
* ตำแหน่งขณะให้สัมภาษณ์

กลุ่ม 3 อาจารย์สอนสาขาวิชาอื่น

- 1) กนกอร รุ่งโรจน์งามเจริญ, อาจารย์ ดร.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 2) จารุวรรณ ลิมป้ไพบูลย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- 3) ณัฐภัทร ลิ้มศิริขง, อาจารย์ ดร.
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

- 4) พัด ปรภาวิชา, อาจารย์
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 5) พูลศรี เวศย์อุฬาร, อาจารย์ ดร.
บัณฑิตวิทยาลัยการศึกษาลีเกอทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 6) กัทราวดี วงศ์สุเมธ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 7) ภูมิรัตน์ ฤทธิเกิด, อาจารย์
ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 8) วุฒิพล วุฒิวรพงศ์, อาจารย์ ดร.
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 9) สรวีย์ ตั้งวงศ์ถาวรกิจ, อาจารย์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 10) สายฝน นูชา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 11) สุวรรณนา นานนพคุณ
อาจารย์ประจำคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 12) สุวัฒน์ เอี่ยมอรพรรณ, รองศาสตราจารย์ ดร.
คณบดี บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 13) อภิภา ปรัชญพฤทธิ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 14) อนุวัฒน์ เต็มเจิม, อาจารย์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 15) อนุสรณ์ ชัยอักษรเวช, อาจารย์
สำนักวิชาการรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- 16) อรนุช วงศ์วัฒนาเสถียร, เกษัตริย์หญิง ดร.
ประธานสาขาสาธารณสุขชุมชน
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

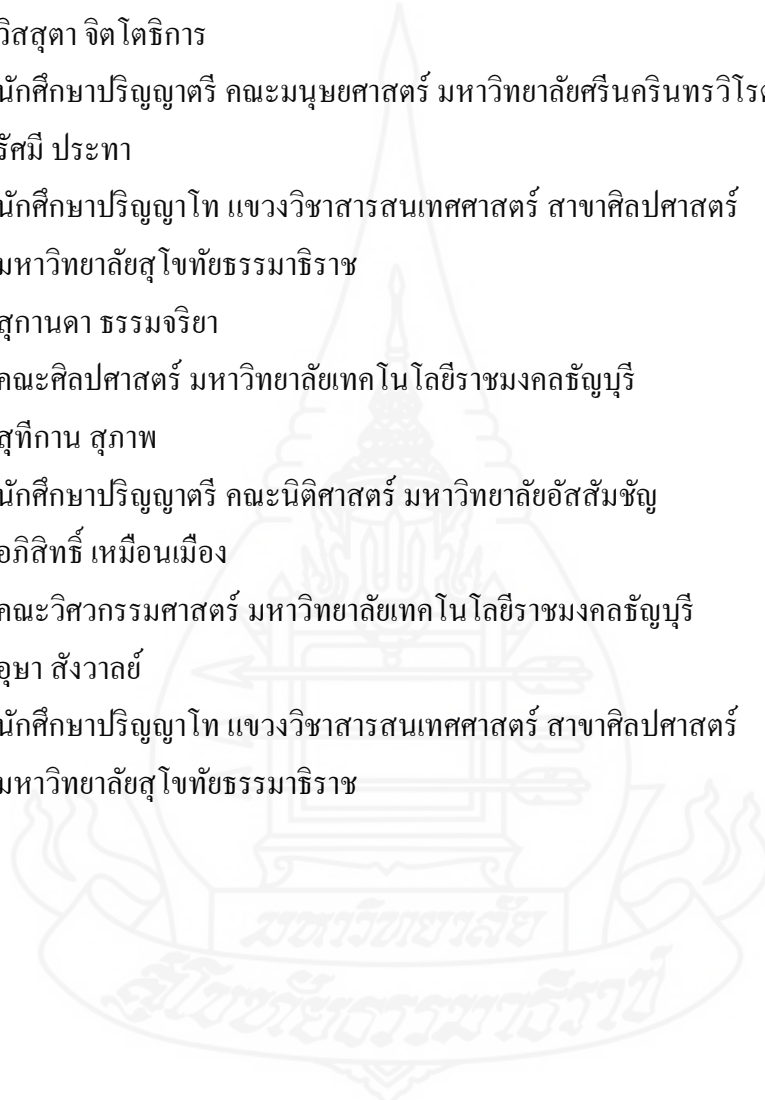
กลุ่ม 4 บรรณารักษ์

- 1) กนกวรรณ จันทร์
บรรณารักษ์ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 2) กาญจนา จันทร์สิงห์
บรรณารักษ์สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- 3) จุติมา กลิ่นทอง
บรรณารักษ์ หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 4) นิตยา คงสุวรรณ
บรรณารักษ์ชำนาญการ ห้องสมุดศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 5) นฤมล พุกยศศิลป์
รองผู้อำนวยการฝ่ายเทคนิคและบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต
- 6) ปณิตดา บุญสิงห์
บรรณารักษ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

กลุ่ม 5 นักศึกษา

- 1) จุฑามาส พัฒนวัชรกุล
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 2) ฉัตรเฉลิม มณีขาว
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ
- 3) จุตินันท์ สุขสมศักดิ์
นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 4) ดรุณี เฉลิมจิรภาส
นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 5) เนตรนิวัฒน์ จตุรภัทร
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 6) ปาลินพันธุ์ พันธุ์งาม
นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 7) พิมพ์วิสา อุ่นทรัพย์
นักศึกษาปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 8) ภมร ครุณ, นายแพทย์
นักศึกษาปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 9) วิสสุตา จิตโตธิการ
นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 10) รัศมี ประทา
นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 11) สุกานดา ธรรมจริยา
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 12) สุทีกาน สุภาพ
นักศึกษาปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 13) อภิสัทธี เหมือนเมือง
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 14) อุษา สัจจวาลย์
นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ข
เครื่องมือสำหรับการวิจัย

แบบบันทึกข้อมูล

1. รายละเอียดทางบรรณานุกรมของเอกสารและงานวิจัย

.....

.....

.....

**2. สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้**

2.1 ประเด็นด้านการสอน/การฝึกอบรม

.....

.....

.....

2.2 ประเด็นด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้

.....

.....

.....

2.3 ประเด็นด้านการพัฒนาความร่วมมือ

.....

.....

.....

3. สมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่องการพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การให้การศึกษาผู้ใช้ (user education) เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดให้รู้จักทรัพยากรสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นคว้า และกลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศ ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยวิธีการปฐมนิเทศ การนำชมห้องสมุด การให้คำปรึกษา การสอนหรือการฝึกอบรมแบบตัวต่อตัว เป็นกลุ่ม หรือทางออนไลน์ (online tutorials) การให้การศึกษาผู้ใช้จึงเป็นบริการที่สำคัญของห้องสมุดที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถพึ่งพาตัวเองได้อันส่งผลไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
2. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์
  - ตอนที่ 2 บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
  - ตอนที่ 3 สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการให้การศึกษาผู้ใช้

ผู้วิจัย

นางพัชรากร สุภาพ

นักศึกษาระดับปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....
สถานที่.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ – นามสกุล.....

1.2 ตำแหน่งปัจจุบัน.....

1.3 หน่วยงานที่สังกัด.....

1.4 ตำแหน่ง

ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

อาจารย์ผู้สอนวิชาการรัฐสารสนเทศ

อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาอื่น

บรรณารักษ์ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาผู้ใช้

อื่นๆ.....

ตอนที่ 2 บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

2.1 ด้านการสอน/การฝึกอบรม

บทบาทด้านการสอน/การฝึกอบรมที่ควรมี

.....
.....
.....
.....

ขอขยายเนื้อหาในการสอน/การฝึกอบรม

.....
.....
.....
.....

2.2 ด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้

บทบาทด้านการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้ที่ควรมี

.....
.....
.....
.....

ขอข่ายเนื้อหาในการบริการและกิจกรรมสนับสนุนการให้การศึกษาผู้ใช้

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านการพัฒนาความร่วมมือ

บทบาทด้านการพัฒนาความร่วมมือที่ควรมี

.....

.....

.....

.....

ขอข่ายเนื้อหาในการพัฒนาความร่วมมือ

.....

.....

.....

.....

3. สมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

.....

.....

.....

.....

4. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบการวิจัย

เรื่อง การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

คำชี้แจง

ด้วยผู้วิจัยกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้” โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจัดทำเป็นร่างกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ในการนี้ อยู่ในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อให้ท่านผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นเพื่อนำไปใช้พัฒนาเป็นกรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ต่อไป ทั้งนี้การตอบคำถามไม่มีผลใดๆ ต่อการเรียนการสอน ฝายงานหรือสถาบันของท่าน จึงขอความร่วมมือโปรดตอบคำถามและขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

พัชรากร สุภาพ

นักศึกษาระดับปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คำนิยามศัพท์

สมรรถนะ (competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ทำให้นบุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบสมรรถนะ หมายถึง รายการสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ หมายถึง รายการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาผู้ใช้ ผ่านการบริการและการสอน/ฝึกอบรมให้แก่ผู้ใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ หน้าข้อความที่เป็นความจริงที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ ชาย หญิง
  2. ระดับการศึกษา ตรี โท เอก
  3. สาขาที่จบ (โปรดระบุ) .....
  4. ตำแหน่งปัจจุบัน
    - ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
    - อาจารย์ผู้สอน
      - สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
      - สาขาวิชาอื่น (โปรดระบุ)
        - กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (โปรดระบุ) .....
        - กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (โปรดระบุ) .....
        - กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (โปรดระบุ) .....
    - บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
    - นักศึกษา

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
  - อาจารย์
    - ตำแหน่งทางบริหาร (ถ้ามี)
      - ผู้อำนวยการห้องสมุด/สำนักหอสมุด/ศูนย์สารสนเทศ
      - รองผู้อำนวยการห้องสมุด/สำนักหอสมุด/ศูนย์สารสนเทศ
      - หัวหน้าโปรแกรมวิชา/หัวหน้าภาควิชา
      - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
  5. หน่วยงานที่สังกัด.....
- คณะ.....
- มหาวิทยาลัย.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเหมาะสมของสมรรถนะตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ คือ

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง   4 = เห็นด้วยมาก   3 = เห็นด้วยปานกลาง

2 = เห็นด้วยน้อย   1 = เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย

กรณีที่ท่านเห็นด้วยน้อย หรือน้อยที่สุด กรุณาระบุข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของท่านไว้ที่ช่องว่างที่เว้นไว้ พร้อมข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ถ้ามี

บทบาทของบรรณารักษ์	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. การบริการและ กิจกรรมสนับสนุน การให้การศึกษาผู้ใช้						
1.1 การบริการตอบ คำถามและช่วยการ ค้นคว้า	1. การวิเคราะห์ผู้ใช้และความต้องการ ของผู้ใช้					
	2. การวิเคราะห์คำถาม					
	3. การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ / สนทนา					
	4. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
1.2 การจัดกิจกรรม สนับสนุน	1. การปฐมนิเทศ/การนำชม/การสาธิต					
	2. การให้คำปรึกษาและแนะแนว					
	3. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
2. การสอน/ การฝึกอบรม						
2.1 การจัดการสอน/ การฝึกอบรม	1. การออกแบบการสอน/การฝึกอบรม					
	2. การใช้เทคนิค วิธีการสอน/การ ฝึกอบรม					

บทบาทของบรรณารักษ์	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	3. การผลิตและใช้สื่อการสอน/การ ฝึกอบรม (เช่น แผ่นพับ คู่มือ จุลสาร Power Point สื่อสังคมออนไลน์ บทเรียนออนไลน์)					
	4. การวัดและการประเมินผลการสอน/ การฝึกอบรม					
	5. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
2.3 ความรู้และทักษะ อื่นที่เกี่ยวข้อง	1. การใช้จิตวิทยาการศึกษา					
	2. การสื่อสารและการนำเสนอ					
	3. การใช้ภาษาไทย					
	4. การใช้ภาษาอังกฤษ					
	5. การรู้หลักสูตรการเรียนการสอนใน ศตวรรษที่ 21					
	6. การทำวิจัย					
	7. การประชาสัมพันธ์					
	8. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
3. การพัฒนาความ ร่วมมือ						
3.1 การทำงานเป็นทีม	1. การวางแผน					
	2. การจัดการ					
	3. การประสานงาน					
	4. การสร้างเครือข่าย					
	5. การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น					
	6. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

บทบาทของบรรณารักษ์	สมรรถนะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล	1. การมีภาวะผู้นำ					
	2. การคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา					
	3. การตัดสินใจ					
	4. การมีมนุษยสัมพันธ์					
	5. การมีจิตบริการ					
	6. การแสวงหาความรู้และใฝ่รู้					
	7. การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ					
	8. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษา ในด้านการให้การศึกษาผู้ใช้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ 0522.15(1)/

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

8 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์
เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารประกอบการเสนอขออนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ชุด
3. ตารางรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางพัชรากร สุภาพ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้ โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ นักศึกษาได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 ท่าน ซึ่งได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์สูงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ดังรายละเอียดตามเอกสารแนบ และนักศึกษาจะได้ประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

ที่ ศธ 0522.15(1)/

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

4 กรกฎาคม 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับตอบแบบสอบถาม

เรียน ดร.อารีย์ รัชฎกิจจานุกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. โครงการวิทยานิพนธ์	จำนวน 1 ชุด
	2. แบบสอบถาม	จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางพัชรากร สุภาพ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตร์
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
การพัฒนากรอบสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาด้านการให้การศึกษาผู้ใช้
ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมา โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจามันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการ
วิจัยอยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
จากท่านผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ได้โปรดตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัย และหวังอย่างยิ่งว่า
จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางพัชรากร สุภาพ
วัน เดือน ปีเกิด	18 มีนาคม 2515
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2538
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ 592 ถนนรามคำแหง 24 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
ตำแหน่ง	บรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

